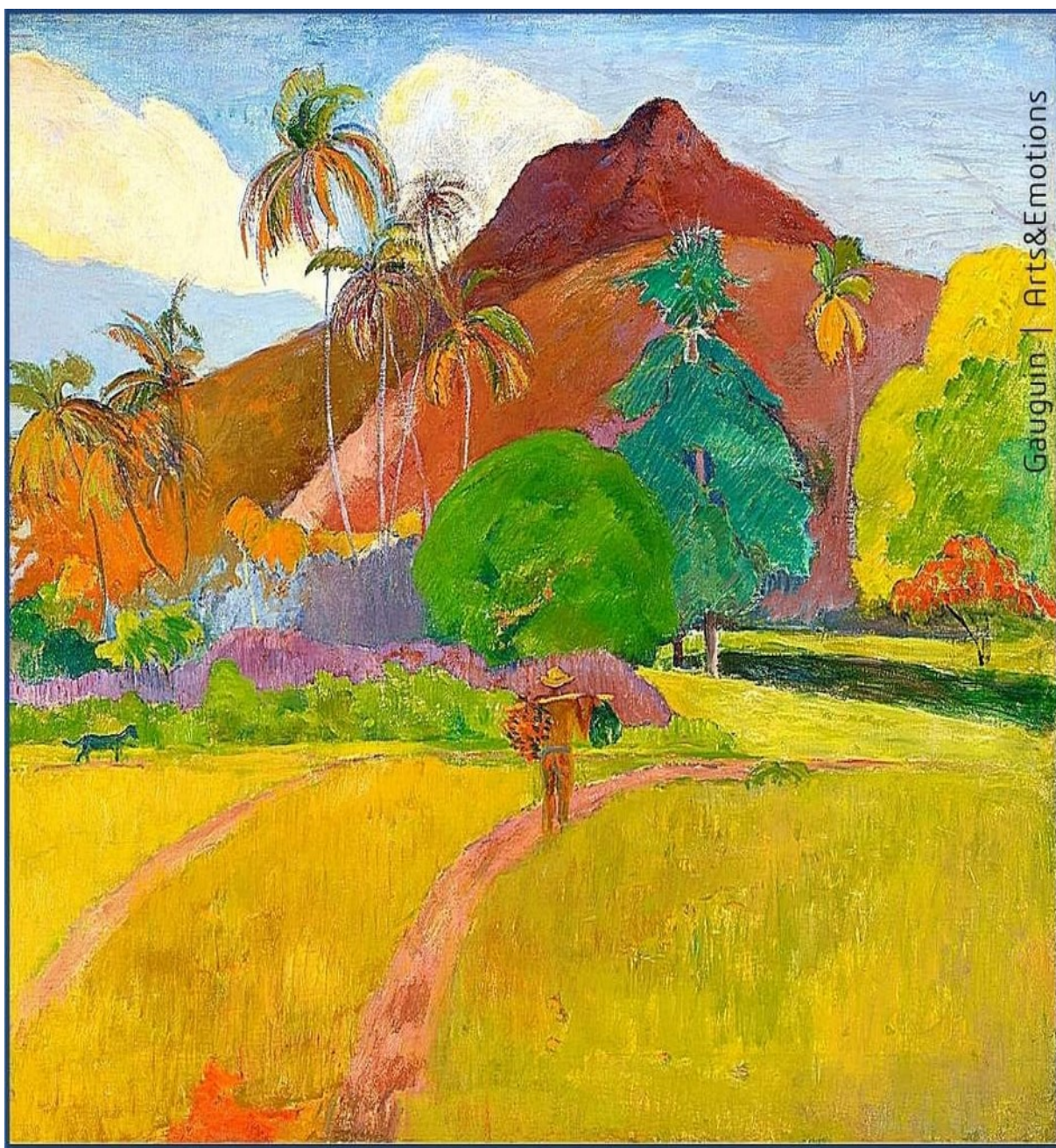

KURIERO INTERNAZIONALE - ISSN 2429-2699 - Nedepondanta revuo trimestral - En la L.I. di la Delegaciono - N° 1/2021

Inter la precipua artikli : ENIGMATO HISTORIAL / QUALE SINIORO FEUDAL VIVIS EN SUA KASTELO / LA BIBLO DIL TAPETIISTO DI BAYEUX

KURIERO INTERNACIONA N° 1 – januaro – marto 2021

REDAKTERO

Jean Martignon

1, rue Van Gogh, F-91600 Savigny sur Orge, Francia - France

e-adreso : martignon.jean@wanadoo.fr

KURIERO INTERNACIONA publikigesas ye singla trimestro e la yarala abono esas 10 euri.

*L'Ido respondas la advoko di mondo
qua perdis sua centro, la koncio di lua
spiritala konekteso, e l'etikala valoraji
di personala diciplino e sociala
responsiveso. Karl Schlotterberg*

*La traduko esas la principo ipsa qua
justifikas la posibleso e l'existo di
lingui auxiliar. Umberto ECO*

VORTO DAL REDAKTERO

Me jus finis la numero dil yaro 2020ma di KURIERO INTERNACIONA e me komencas redaktar ca altra numero por la komenco di 2021. Me ne savas, dum l'instanto kande me redaktas ca texto, kad me povos sendar la numero di 2020 per la posto pro la severa aranjeri pri quaranteno. Me esforcos agar lo, tamen. Omnakaze, omna ldisti qui volas lektar la numero koncernata povas lektar ol, se li furnisas a me lia interretal adreso e me sendos ol a lia e-adreso.

Tamen, me esas nejoyoza pro la nunala kuntexto. Esas stranja ke pro viruso qua ne semblas esar tre mortigiva omno blokusesas quaze ni esus dummilita tempo. Pro quo la guvernerii timas o ne volas ke ni aquirez la grupo-imuneso ? Ita situacionon ed ica konduton me ne komprenas bone. Tala krizo minacas esar tre danjeroza por la ekonomio di la landi atingita da ol. Precipue en lando, quale la mea, ube le jerado di la epidemio es(i)(a)s tre ne-habila. Quon agar ?

Forsan en ta devastata stando, la nura konsolaco povas esar okupar su pri nia komuna idiomato internaciona e laborar por KURIERO INTERNACIONA, eventuale tradukar literaturajo, e partoprenar konstante nia video-konferi. Me esperas nur ke ne eventos plusa kalamitato dum ca yaro 2021ma, nam ni havis tre bitra yaro 2020.

Ma por nia movado, ta yaro ne esis tante mala. Nia literaturo kreskis, ni ganis nov adepti e la video-konferi adportas nova vivo a nia parolantaro. Pro ke ni ne povas renkontrar ni, la krizo evolucionigis nia relati ed homi di tre diversa landi, povas nun interrelatar, mem se kelkete min bone kam dum la renkontri ube on povas havar personala relati sen la filtro di skreno. Ma pro ke la voyajo por la kustumala renkontri povas esar chera e la lojeyi ne sempre komfortoza, la video-konferi povas tamen esar bona surogato, precipue por la homi qui ne povas entreprenar voyirado ad altra kontinento o mondoparto. La mondo evolucionas e chanjas e yardeko ante nun, o mem nur yarkino, ni ne pensabus pri la posibleso di tala kontakti por nia movadeto.

Sincere via JM :-:- :-

INFORMO PRILINGUA

Nia pasinta samideano Andreas Juste, quankam tre fervoroz L.I.-ano, anke interesesis pri Interlingua. Me imitas lu, e, multarelate, me havas opinionis simila a le lua pri la linguo. Lu uzis nerare la sufijo – mente, quan il adjuntis – quale Interlingua – por adverbigar adjektivo. Dum longa tempo, me opinionis ke ico esis absurda fantazio, til la tempo kande me pronuncis frazo en Interlingua kun ca sufijo e me konstatis ke ico adjuntis tre bela sonoreso e muzikaleso a la linguo quale por la romanida lingui dil Sudo (Hispana, Italiana). Me do rezolvis adoptar tempope ca sufijo en mea uzado personal e quale por la adjektivi kelkafoye me supresas la dezinenco –a kande ico ne produktas problemo pri la pronunco, e.g. klarmente apud klaramente. Anke Interlingua uzas (quale mea linguo matral) la formo : va + infinitivo por indikar quika o balda futuro. Ico ne existas til nun en la L.I. di la Delegaciono, do quale s-ro Juste, me rezolvis adoptar ol kande ico povas esar utila.

Pluse, same kam s-ro Juste me opinionas ke la sufijo –isim povas kelkafoye uzesar por insistar pri la intenseso dil adjektivi, exemple : « Me vidas belisima floro », konkurencante « Me vidas belega floro ». Ma ico nur por adjektivi e ne por substantivi. Anke por trovar eventuale alternativa vorti (sinonimi) me prontos eventualmente vorti di Interlingua, ma rarmente e kun prudenteso.

En pasinta numero di K.I. me propozis uzar la nomo di la lando plus la precizigo – landano por indikar habitanti di ula lando qui ne apartenas a lua originala gento e ne volas (o ne povas) asimilesar. Tale on povas havar Francialandano por yuna Mohamedano qua naskis en Francia ed havas la nacionaleso di la lando, ma ne konsideras esar Franco. Simile por Afrikano en Germania ube yuna Turko od Afrikano esas Germanialandano. Simile en Anglia ube Pakistaniano havante oficale la nacionaleso Britanian esas Anglialandano (o Britanialandano) ec. Tale « sufijo » povos evitar problemi prilingua.

Kompreneble, me propozas ico al imito dal Interlinguisti, ma nule intencas bataliar por imponar lo. Se la L.I.-ani adoptos co, lore lia uzado sancionos ica formi. Se no, olci duros esar mea personala 'idialekto'.

LISTO DE UTILA VORTI

'acetabulo' : Surfaco artikal dil iliaka osto. Vorto trovebla en la DEFIRS lingui.

achento : stranjera, regionala o sociala aparta pronunco e frazo-melodio di ula linguo. (vorto recente oficaligita da la Linguala Komitato dil ULI)

'adenomo' : adenomo esas nenociva tumoro povante afektar glando o mukozo.

'afordar' : havar la moyeno agar por. Permisar a su ulo (pro ke on havas la moyeno agar tale).

'ambiente' : la naturala medio cirkondanta onu.

'analfabeto' : persono qua savas nek lektar nek skribar (DFIS).

'apropo' : parolante pri ca temo, aludante ico. Vorto trovebla en diversa Europana lingui, precipue la Franca e la Germana.

'arpeno' : arpeno esas mezurunajo en diversa landi valoranta de 34 til 51 ari.

‘autostrado’ : automobilal voyo kontenanta du chosei havanta unika direciono e konceptita por trafiko rapida e grandaquantia. (vorto venanta de la Italiana e sat bone komprenata internacione).

« bungalow » : Vorto de Indiana origino trovebla en omna DEFIRS-lingui ed, ecepte la Rusa, kun la sama ortografio. Ol signifika domo havanta nur un etajo e vizanta habitesar nur da un familio.

‘cervezo’ : antiqua biro.

‘detektar’ : revelar ulo tillore neperceptata. Ni havas la vorto detektivo en Ido

‘diglosio’ : Stando di homala grupo e di persono uzanta du lingui de sociala-kulturala niveli diferanta. E.g. la diglosio* dil Arabi qui praktikas la literaturala Araba idiomon e la parolata dialekti.

‘diskoteko’ : nokto-klubo (E.F.)

diskriminacar : traktar ulu od homala grupo nejuste. (vorto nun oficaligita)

‘dolabro’ : Hakilo havanta kurta tenilo uzata kom armo o kom laborilo. Vorto venanta de la Latina : dolabra.(France, Angle e Germane : doloire).

‘domotiko’ : totajo dil moderna tekniki e di informatiko posibligante kontrolar la sistemon di la domo e vizas solvar la problemoj e sekurigar la komforto dil konstrukturoj ed homoj. (Italiana, Hispana, Franca). En la Angla la vorto esas : « home automation ».

‘«dorftrotteln»’ : Germana vorto signifika : neinteligenta vilajano.

‘drono’ : mikra aervehilo senpilotista.

ekosistemo [Ekol.] Sencese interrelatanta ensemblo de ‘biocenozo’ e biotopo [A. ecosystem | F écosystème | G Ökosystem | Hl ecosistema | R ekosistemo].

eskalatoro : Mashinala eskalero ek movanta gradi, por transportar personojn adsupre ed adinfre inter diferanta etajoj o niveli, precipue en granda butikoj, aeroportoj, subtera fervojoj stacionoj, edc [AF escalator | H escalera mecanica, escalera automatica | R escalator].

etno : popolo, gento (veninta de la Greka ethnos). En Ido, ni havas la vortoj etnologio ed etnografio. La Linguala Komitato adoptis la formo : etnio, ma ol esas deskonsilinda pro ke ol enduktas neceso neregulizeso quoniam ni havas la vortojn supre aludita. Do, la formo : etno esas preferinda e plu reguliza.

euro : [Ekon.] Pekunial unajo dil Unio Europeo (€) : la abonpreco di Progreso kostas 10 euri.

faxar (tr.) Sendar texto od altra dokumento per sistemo elektronikal uzanta telefon-linio : faxez a me la raporto [A to fax | F faxer | G faxen | H enviar por fax | It. Faxare | R faks]. faxilo. Aparato uzata por faxar ulu.

festivalo : internaciona o naciona renkontro ube diversa landoj prizentas lia maxim bona produkturoj artala (precipue muziko e cinemo).

flashar (ntr.) Emisar forta instantala lumo-radioradii [A. F. H. I.]

fonemo [Ling.] La maxim mikra fonologia unajo [A. F. G. H. I. R.]

fonologio [Ling.] Fakto di la lingvistiko qua studias la fonemi, t.e. la fonoj di ula lingvo qui esas kapabla transmeti distingivi di la signifiki [A. F. G. H. I. R.]

'fotono' : Partikulo ek maso e kargajo nula, olqua esas asociata a radiado lumoza od elektromagnetala.

'gaela' : La Gaeli esis Kelta popolo parolanta Kelta lingvo.

'gaga' : senila ed/od imbecila.

'«ghee»' : klarigita butro uzita por la Indiana koquarto.

'"globetrotter"' : aventurema voyajanto qua traivas la mondo. (Angla vorto)

'gombo' : (*Abelmoschus esculentus*) anke nomizita "okra" esas legumo e kondimento. Ol manjesas en India, nord-Afrika, Proxim-Oriento e sud-Usa.

'ideogramo' : en certena skribarti ol esas signo qua reprezentas litero o vorto.

'idialekto' : Maniero partikulara parolar propra a un persono.

'infrastrukturo' : Totajo del produktera forci e del produkto-relati qui konstituas la materiala fundamento dil socio.

'interludo' : Inter du spektakli, che teatrejo o cinemo, od inter du emisi che-televizione, kurtatempe duranta komedieti ed/od amuzivi. (E.F.I.)

'«jaggery»' : «jaggery» qua anke skribesas «jaggeree» esas nerafinita sukro preparita per varmigar palmo-siropo. Ol uzesas por kuoki dishi en la Indiana sub-kontinento (India, Sri Lanka, Pakistan).

judeo* : Nome atribuita al gento dil Hebrei por ne konfundi li kun la japoniana kombato-arto.

'judo' : Kombato-arto de Japoniana origino.

'kalceo' : sinonimo di shuo. (vorto de latina origino)

'kataristo' : La kataristi esis hereziani precipue trovebla en sud-Francia e qui kombatesis energioze dal katolika Eklezio dum la XIIIma yarcento per kruc-milito duranta dum preske kinadek yari.

'kindo' : homala ento de la nasko til la adolesko (til 15 yari cirkume)

'klaxono' : sonora averto dil vehilo.

'knemido' : Luxoza pedovesto militista quan la Greki dil Homerala tempo surhavis.

'kobro' : venenoza serpento di tropikala regiono.

'konfinamento' : por ekiro-restrikto o quaranteno.

'logotipo' : Grupo de literi o de signi uzata kom emblemo di societo od fabriko-marko komercal. (vorto internaciona sub la formo logo, ma logo ja existas en la L.I. por navala utensilo). En la Franca existas la vorto « logotype » rare uzata, ma havanta la sama senco kam « logo » . Me do selektis ol por l'idigar olu ed evitar konfundo. Ica vorto existas anke sub ica formo en la Hispana.

'lontana' : altra vorto por : fora.

'lukumo' : orientala dolcajo.

'okurar' : evento qua efektigesas. E.g. : «La grand evento qua esis la nasko di Ido okuris ante la unesma mondo-milito».

'»mandala»' : Tibetana pikturo qua montras cirklo en quadrato kun tre diversa aspekti e kolori. Ol esas supozata esar suportilo por atingar la spiritala veko.

'manikeismo': La manikeismo esas absoluta lukto inter du kontrea principi. Ol esas anke maniero judikar ulo sennuance kom tote bona o tote mala.

'mansio' : sinonimo di domo (latina vorto)

'megapolo' : giganta civito. (radiko trovebla en la Angla e Franca idiomi)

'metroo' : Lor la Ido-renkontri di 2014 en Paris, la Idisti volis uzar ica vorto por la subtera treno. E nur ica vorto pro ke li judikis ke « subtera treno » esas tro longa. Konseque, me rezolvis adopter ol.

'mujiko' : basaklasa rurano en carala Rusia.

'neolitiko' : Lasta periodo dil prehistorio.

'NIFO' : Ne identigita fluganta objekto, nomata anke fluganta diski od en kelka lingui : fluganta subtasi. On supozas ke li vehigas exterterani en lia internajo.

'onomancio' : Kapableso predicar per la literi di persono-nomo, lua futuro.

'optimizar' : Ita vorto existas en la Angla, Franca e Germana patuazi. On povas vicee uzar sen steleto la vorto maximbonigar.

'paleolitiko' : Periodo di la antiqua stonepoko komencinte aproxim du milion yari ante nun e durinta til la debuto dil agrokultivo.

'pan' : Ita prefixo, venanta de la Greka linguo, uzesas en multa Europana lingui. Ol signifikas : tote, complete.

'pandemio' : epidemio qua extensesas a la tota mondo.

'patuazo': nacionala, naturala, o matralla linguo. Interlinguo ne povas esar patuazo. Venas de la Latina patriensis qua signifikas : patralla (matralla) linguo.

'piktogramo' : en certena skribarti ol esas mikra desegnuro qua reprezentas litero o vorto.

'pucho' : stroko di stato, violentoza chanjo di guvernerio. Germana vorto adoptita en plura Europana lingui.

'radiofono' : mashino por recevar brodkasti. La vorto radiofono vizas evitar la posibla konfundo dil vorto radio kun sunala od altra radii.

'resursi' : la resursi esas la richaji pri qui lando disponas. Oli esas anke la kapablesi e la interna richaji di persono od organizuro.

'rocketo' : Kosmospacala mashino provizita per specala motoro. Angle : rocket, Germane : rakete, France : fusée.

'samurayo' : Gardisto. Nomo dil membri dil anciena militistal klaso en Japonia.

'sensoro' : Instrumento qua konvertas mezuri a fizikala quantesi. Vorto trovebla en omna DEFIRS-lingui, ecepte la Franca (Angla, Germana, Hispana, Italiana, Rusa).

'sinkronaleso' : Misterioza koincidi neexplikebla rationale o per ja existanta cienco o savo.

'shako' : Militistal kapvestajo tre segunmoda dum la XIXma yarcento.

'shamanismo' : Praktiko di qua la skopo esas mediacio inter la mondo di la homi e la spiriti dil naturo.

'smartfono' : Moderna poshtelefono anke surnomizita « telefonilo inteligenta » en plura lingui. Omna DEFIRS-lingui konocas ita vorto venanta de la Angla „smartphone“.

'soyao' : Planto di qua la grano esas fabo oleoza. Ol esas veninta de la varma regioni di Extrema-Oriento. Ma la plu multa lidi preferas la formo : soyo.

'sponsoro' : meceno.

'termoluminecenco' : kaloral lumifado.

'TM-efekto' : Sentimento di antipatio quan on havas nekoncianta e nevole kontre lando e lua resortisanti, quankam li esas senkulpa, pro la mala agi da un de lua civitani kontre onu.

'toponimo' : Lok-nomo. Vorto de Greka origino trovebla en omna DEFIRS-lingui.

'tornado' : vortica ventego.

'totalitera' : rejimo di Stato en qua omna povi apartenas ad unika partiso qua toleras nula opozo.

'trajekto' : surirenda voyo por irar de loko ad altra loko. Ed anke la ago surirar ica voyo por efektigar onua voyajo. (vorto trovebla en la Hispana, Angla, Franca)

'yo' : popul-vorto signifikanta : saluto. Ol esas trovebla en la Usana Angla linguo ed en la Japoniana.

'yudo' : Israelido. Persono di 'yuda' religio.

'yudismo' : Monoteista religio dil yudi.

‘xenofobio’ : kontre-stranjera odio. Vorto de Greka origino trovebla en plura fonto-lingui di Ido.

SINONIMI

‘jame’ : nulatempe

kalceo : shuo

‘lontana’ : fora

mansio : domo

‘sovente’ : ofte

‘travalio’ : laboro

‘ye bon merkato’ : chipa

‘donar la bonveno ad’ : aceptar

GRAMATIKALA VORTI

‘ergo’ : do, konseque.

‘itaque’ : pro to, pro ico, camotive.

‘nihilominus’ : malgre to, malgre omno.

‘quoniam’ : pro ke.

‘utinam’ : utinam dicesas kande on deziras ke ulo esez reala o realeskez : «Utinam li venos morgo !»

TRADUKURO DI MODERNA VORTI

arobase : arobo (informatiko)

«convivial» : Ita vorto qua existas en la Franca ed en la Angla signifikas : gastamika.

«compromis» : Ita radiko qua existas en diversa Europana lingui, miskomprenesas da la plu multa Idisti. Ol ne devas konfundesar kun la Idala vorto : kompromiso, olqua havas tote altra senco. La maxim bona posibla tradukuro esas kurta perifrazo : meza solvuro.

hashtag : dieza vorto (informatiko)

«to optimize (E), optimiser (F), optimieren (G)» : Me ja supre enduktis la vorto optimizar* ma on povas anke tradukar sen asterisko e facile komprenesar da omna ldisti per la vorto : maximbonigar.

site (archéologique) : loko (arkeological).

«sociétal» : Ita tote recenta vorto en la Franca linguo e qua ne troveblesas che omna dictionarii, nule relatas a la vorto societo en Ido, ma a la socio. Tamen ol havas diferanta senco de sociala, nam ne parolesas pri la sociala ordino ma pri lua strukturi. La maxim bona tradukuro en Ido, semblas a me esar : prisocia. E.g. «Ceci est un phénomène sociétal» = «lco esas prisocia fenomeno».

totalitaire : totalitera (uzata da S.Quarfood en 1938). Ma on povas anke uzar : totalitara.

Ica listo de vorti ne esas exhaustiva e povos kompletigesar future. Me ne volas diskutar abstraktite, ma me agas konkrete per tradukar e redaktar teksti e me koaktesas uzar o krear vorti qui ne esas oficala, ma qui esas bezonata pro la neceseso bone komprenesar.

IVAIN O LA KAVALIERO KUN LEONO

[Rezumo di lo preirinta : *Che la korto di rejo Artur, kavaliere interdisputas ed ula de li komencas rakontar un de lua aventuri eventinta en stranja etoso ed akompanata da stranja e desquietiganta marveli. Quik pos ca raporto s-ro Gauvain rezolvas departar ed ipsa serchar aventuro. Il ocidas misterioza kavaliere e persequesas da iracoza turbo. Pose, il asistas l'enterigo di ca kavaliere. Tandem, il amoreskas lua vidvino. Ma elta trauras e ne volas konsolacesar. Tamen, elua servistino chanjigas pokope elua opiniono ed el sucesas venigar lua protektato. Ilu*

tante plezas a la siniorino ke mariajo rezolvesas ante la veno di rejo Artur. Lor la veno di ca suvereno granda festo eventas en la siniorio Landuc. Ma pose, Gauvain koaktesas da lua kompanuli departar e livar sua yuna spozino. Ye la fino dil unyara fristo pos lua departo grantita da lua spozino ad il, servistino venas koram la rejo e la nobeluli por denuncar lua trahizo ad elua siniorino. Ivain divenas fola e fugas en foresto. Kompatema mulieri okupas su pri ilu.]

La siniorino dil kastelo esis tre felica rividar li e retenar sinioro Ivain

proxim elu. Quik kande elu esis sola kun elua damzelo el demandis ad

elu sua ungento ed elca rakontis la mentio.

To esas granda perdajo, plendis la siniorino, elqua esis tre deskontenta. Lo esas tote certa ke onu nultempe povos ritrovar ca buxo. Oportas renuncar pri ol. On deziras lo bona sua ed on serchas lo mala sua. Lo esas vere to quo eventas a me pro ca vasalo pri qua me esperis tanta joyo, ma yen ke il perdigas da me mea maxim bona e maxim precoza posedajo. Ni ne parolez plu multe pri la buxo. Me rekomendas a vi amba flegar ca kavaliere maxim bone.

Amba damzeli desvestizis sinioro Ivain por ke lu esez en komfortoza stando. Eli lavas ad ilu la kapo, talias lua ungli e razas lu nam lua barbo esis tante longa ke on povabus prenar de ol manuedope. On donas ad ilu omno quon lu volas. Onu do donas a lu armi ed on preparas por lu splendida kavalo, havante bela staturo, forta ed audacoza.

Ivain sejourne dum longa tempo en ca loko. Uladie, komto Alier iris al urbo kun serjento e kavaliere. Ili incendiis ol e raptis granda spoliuro. Quik, omna homi dil kastelo acensis adsur lia kavaliere ed armizesis. Li persequis la spoliere. Ili rajuntis li che paseyo ube ita spoliere vartis li.

Sinioro Ivain frapas ube lu povas en la pelmelo. Nun, pos longa repozo, il ritrovis sua tota forteso. Ilu lansas su tante audacoze kontre la unesmo quan il trovas sub sua espado ke il facas un unika amaso ek la kavalo ed ek la kavaliere ! Ta glutemo ne povos rierektar su pro ke lu havas

ruptita spino e kordio krevata en la ventro.

Sinioro Ivain kelkete retroiras e pose ristartas. Il shirmas su per sua shildo. Dum la tempo kontar til quar e yen ke il ekseligis quar kavaliere, frapo pos frapo ! Iti qui esas sua kompanuli havekas kurajo e singlu volas enirar la pelmelo.

De la alteso dil turmo di elua kastelo la siniorino vidis l'asalto e la defenso e la kapto dil paseyo. El vidis multa vunditi, multa mortigiti di elua partiso quale de la altra ma plu grandanombra esas ti di la laste dicita. Sinioro Ivain la brava igis demandar indulgo al enemiki quale la falkono agas a la sarceli. Ti omni qui regardis la kombato dicis :

-Videz quala brava championo ! Videz quale l'enemiki cedas avan ilu ! Videz quale il atakas li ! On kredus vidar leono inter la daimi kande lu hungreskas e ke lu koaktesas chasar !...Videz quale ilu laboras per la espado ! Nulatempe Roland agis per la espado Durandal tante granda masakro di Turki en Roncevaux od en Hispania ! Se ica kavaliere havis cirkum il kelka bona kompanuli same valoroza kam ilu, la trahizero desloyala pri qua ni plendas esus konfuzega quik de hodie e mustus desproximeskar de hie dum renuncar shamoze !

Li anke dicis :

-El esus fortuneza, ta qua havus l'amoro di tala kavaliere, tante forta por utiligar armi ed uniko inter omni quale stacas cero inter kandelis, quale brilas la luno inter la steli, quale la suno lumas opoze la luno. Il esas objekto di tante granda admiro ke on volus ke il spozigus la

siniorino di ta kastelo e guvernez la teritorio di ol.

La kombato esis finanta. La enemiki fugis pro ke li divenis sen forteso. Ivain persequis li proxime, dum ke lua kompanuli galopis apud ilu, nam li sentis su sekura e protektata quale dop forta muri. Ico esis longa persequo di fatigegata kavalkisti falante perforata per frapi, taliata en peci sur lia kavali havante krevata

ventro. La vivanti kulbutis sur la mortinti. Komto Alier fugeskis.

Ma Ivain tote ne indulgis lu. Il rajuntis lu sub eskarpajo proxim kasteletto posedata da lu. La komto povus nur livrar su, nam il povis expektar nula sokurso. Il ne diskutis dum tro longa tempo. Sinioro Ivain aceptis ilua libro. La vinkita komto juris livrar su che la siniorino di Noroison por irar en elua karcero ed igar paco segun elua volo.

(Duro sequos)

LA MISTERIOZA PORTALI E STELIPORDI DIL ANTIQUA MONDO

La mondo antiqua impregnesas per omnaspeca misterii qui lasas ni perplexa o qui efacesis en la historio, ed inter olci, esis la miriado de inventuri remarkinda e de manifesti pri savaji ofte montrita da diversa populi di pasinta epoki, irante de la granda prodaji dil injeniorcienco, til la stranja mekanismi, e la mapi pri la steli remarkinde preciza, e mem plusa kozi. 'Sovente' neexplikebla e konfuziganta, ita stranjaji evidentigas ke, fore de esar primitiva, ita antiqua homi acesis ofte teknologio e kompetentesi tro frua relate lia tempo. Ma ula 'artefakti', strukturi ed astoneganta loki deskovrita en la tota mondo semblas sugestar ke ca savaji forsan mem transiris ca etapo, por atingar la mondo dil cienco-fiktivajo e dil fantazio e lasas mi-vidar eventuala apteso transirar pordi en la skopo trairar tempo e

spaco o diplasar su irgamaniere tra dimensioni o mondi. Yen supervido pri uli de ta portali e stelipordi (Stargates) dil antiqua homi.

En Hayu Marca, Peru, trovesas strukturo kompozita per du « arki » ek petro, la una havante dimensiono de exakte 6 metri ye 6 metri e la altra, plu mikra, de cirkum 2 metri alteso, amba esas taliata en la roko. Se la strukturo esas ankore sat misterioza e facinanta, la legendi e la rumori qui cirkondas olu esas lo mem plu multe. Le anciena Inka kredis ke la plu granda de la du « pordi » esis utiligata dal dei por voyajar inter la mondi, dum ke la plu mikra destinesis al mortivi, ed ensemble oli nomizesis « Puerta de Haya Marca », o « La Pordo di la Dei », qua, asertite, povis apertesar nur per specala rituaro e klefo havante formo di ora disko, nomata « La Klefo dil Dei di la Sep Radii », olqua falabus de la cielo longatempse ante nun.

Segun legendo, Inka sacerdote fuganta la Hispana invaderi komence dil XVIma yarcento utiligis klefo por apertar la pordo dil steli, desaparís en tunelo lumoza kun la klefo ed on ne plus audis parolar pri il, pose.

La pordo dil dei di Hayu Marca esos, plu tarde, obliata dum plura yarcenti, desaparinta dum la sucedo dil tempo, e lua rideskovro eventuala esos preske tam stranja kam la legendi qui asociesas ad ol. En 1996, turismala guidisto havante la nomo José Luis Delgado Mamani trovis hazarde ica ruinaji ne plus konocata depos longa tempo, quankam il deklaris, pose, havir dum multa yari stranja sonji pri pordo plena de blua lumo blindiganta e pri tunelo kolor-chanjanta ulaloke en la junglo. José parolos pri sua deskovruro e pri ca sonji :

La Pordo di Hayu Marca, Peru

Kande me vidis la strukturo unesmafoye, me preske esvanis. Me sonjis pri talaspeca konstrukturo plurafoye dum la sucedo dil yari, ma en mea sonjo, la voyo dukta al pordo pavizesis per rozea marmoro, e statui ek rozea marmoro trovesis ambalatare di la voyo. En la sonjo, me vidis anke ke la mikra pordo apertesis e ke brilanta lumo blua ekiris to quo similesis kolor-chanjanta

tunelo. Me ofte parolis pri ta sonji a mea familio, e kande me fine regardis la pordo, lo esis quaze revelo da Deo... Quale explikar evento tante stranja ?

Lo esas interesanta konstatar ke l'exploro dil strukturo ipsa montrus ke esas fakte alkovo en la roko, havante la justa dimensiono por aceptar objekto diskoforma. Pluse, certeni asertis perceptir senti stranja kande li esis proxim la pordo, quale nenormala bruisci, precipue muziko e susuradi, same kam halucini pri steli e « faira koloni », e certena personi asertas ke on povas sentar ula energio reperkutante su tra la roko kande on tushas ol. Kad ita antiqua loko esis veramente ulaspeca portalo magial ? Se yes, qua kreis ol e por quo ? Onu ne savas lo.

En Sud-Amerika, onu trovas anke la « Pordo dil Suno » stacanta en la anciena ruinaji dil urbo Tiwanaku, en Bolivia, olqua esis olim la chefurbo di grand imperio extensesante de Bolivia, til Peruvia (Peru) e Chilia. Ta urbo impregnesas per tradicioni anciena, nome la habitanti kredas ke la Sun-Deo, Virakocha, selektabis ca loko por krear la raso homal, ed on dicas ke lu utilisas ca pordo por voyajar de dimensiono o de mondo ad altra. La pordo ipsa esas taliata roko en un unika petra bloko masiva, sur la surfaco di qua grabesas diversa imaji pri stranja desegnuri alizita havante kaudi kontraktesata e surhavante to quo semblas esar kaski, same kam skulturo pri la Sun-Deo ipsa, akompanata per lumo-faski emanante dop lu kande lu brandisas spektaklatre du bastoni.

Onu rakontas ke ca pordo forsan apertesis inter du mondi, ma ke ol esis domajita lor katastrofo ne enuncata, e certesas ke kande ol deskovresis da stranjeri dum la yari 1800ma, ol renversesis laterale kun granda fendeturo en la supro parto dextra. Onu ne savas quale ico eventis, ma semblas vere ke ca legendo indikas ke ol destruktises e ke on igis ol neuzebla irgamaniere. 'Quoniam' la vera skopo dil misterioza arko petra e l'origino di ta domaji esas nekonocata, lore ka posiblesas ke parolesas pri ulaspeca stelipordo ? Esas interesanta atencigar la supozo ke la Pordo dil Suno situesas alonge la sama « lineo-greto » kam la pordo di Hayu Marca, e ke amba similesas nenegeble kelke. Kad oli ligenis irgamaniere, o mem formizesis dal sama misterioza e nekonocbla konstrukteri ? Ni probable savos lo nulatempe.

En Sri Lanka existas loko lojata en la sovaja naturo rokoza, nome la groti di

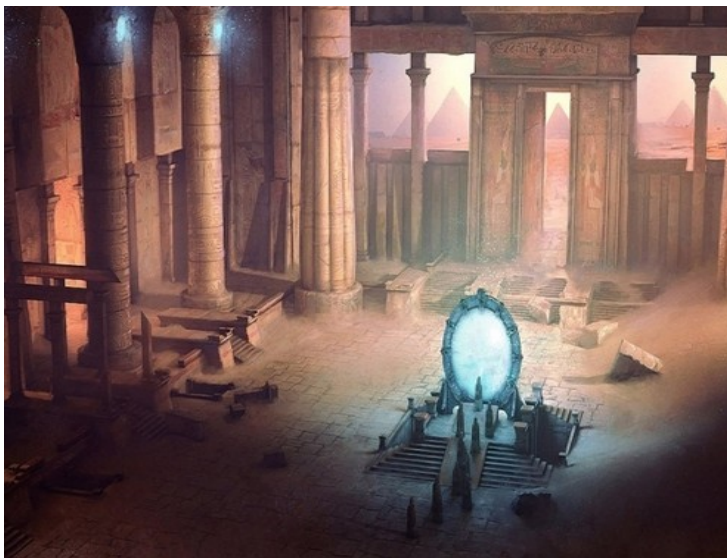
Ranmasu Uyana, o « parko dil ora fisho », inter la cisterno di Thissa Wewa e la templo dil rokajo Isurumuniya, ube trovesis multanombra simboli stranja grabita en la petro sur pordo havante aproxime 1,80 metro ye diametro, e mem plu bizare quar sidili ek stono situata nemediate avane. On supozis ke ca simboli reprezentis ula kodexo posibligante apertar ponteto inter la mondi, o mem anciena mapo pri steli, nomata Sakwala Chakraya, o plu precize « La cirklo di rotaco dil

La Pordo dil Suno en Tiwanaku

Universo », plu generale nomata « La Stelipordo di Sri Lanka ». On savas tre poka kozi pri la kreinti di ta aparta loko o mem pri lua exakt evo, to quo produktas misterio pri lua rolo final.

Onu dicas anke ke existas anciena stelipordo obliviata e celata proxim la fluvio Eufrates. Segun la cienkala esplorantino Elizabeth Vegh, qua redaktis plura libri pri la anciena stelipordi, ita portalo enterigesas sub la ruinaji e restaji dil urbo Mesopotamiana Eridu, di qua on perdis la traci dum la sucedo dil tempi. Ita pordo dil steli relatuse a la dei ed a la reji Sumeriana, ilqui, segun Vegh, utiligis tempope tala portali por voyajar aden l'universo. El asertas mem ke la stelipordo perdita mencionesas en la biblo ye la chapitro 9 di la libro dil Revelaji, qua dicas : *La kinesma anjelo sonigis la trumpeto. E me vidis stelo qua falesis de la cielo sur la tero. La klefo dil puteo dil abismo donesis a lu, ed ol apertis la puteo dil abismo. Ed ekiris de la puteo fumuro, quale la fumuro di granda furnazo ; e la suno e l'aero obskureskis per la fumuro dil puteo...*

Vegh konvinkesas ke ta menciono dil « abismo » referas su al pordo dil steli, to quo, en ta aparta kazo, semblas duktir a loko posible nemulte agreabla. Parolez ca parto dil texto pri portali o no, l'ideo pri stelipordi Sumeriana esas kelke sustenata per la stranja deskovruri okazional di reprezentaji pri dei o reji Sumeriana utiligante tala mekanismi, quale siglilo kun deajo aparante sur eskalero cirkondata per to quo semblas esar aquokoloni , ed altra qua reprezentas deo Ninurta proxim pordo, pronta apogar sur butono, dum surhavar to quo semblas esar brcelet-horlojeto moderna. On asertas sovente, ke antiqua Sumeria posedis kelki de la maxim anciena pordi dil steli supozata, e ke parolesis pri portali utiligita da enti di altra mondo por voyajar inter ca planeto e mitala mondo nomata Niburu. Ito omno semblas prefere fantastika, ma ca anciena populi semblis kredar co. Kad on povas dicar altra kozo ?

Egardante lua rolo kom important civilizuro antiqua, forsan ne esas astonanta ke Egiptia havas olua propra supozata pordi dil steli. La maxim konocata de oli esas forsan la loko nomata Abu Ghurab, situata che la piramidi di Abu Sir e ye aproxime 20 minuti per voyirado de la granda piramido di Gizeh. Generale nomata « La Nesto di Korvo », Abu Ghurab konjekteble konstruktesis da faraono Niussere dil 5ma dinastio, cirkum 2400 yari ante Kristo, kom templo por adorar Deo Râ. Ca loko, koncerne lu, konsiderinde domajesis dum la sucedo dil yarcenti, talgrade ke lu hodie konstitucesas preske nur ek eskombri, ma on pensas ke lu olim stacis ye aproxime 5 metri alteso ed imitis probablamente la templo dil suno di On, od Héliopolis.

Un de la vidindaji di ta tre sakra loko esas masiva platformo alabastra, havante la formo dil ancien Egiptiana simbolo Hotep, qua reprezentas la « paco ». Quankam la skopo exakta di ta platformo obliviesis dum la historio, segun teorio da ciencala esploranto pri Egiptia Antiqua nomata Abd'El Hakim Awyan, ol utiligesis por harnesizar e kanalizar certena vibradi ed energii terala, por transmisar ulaspeca resonado harmonial, por krear plu forta sentimento di lumizo e di koncio universal. Ico posibligis, asertite, akordigar su kun la universo e komunikar nemediate kun la sakra spiriti dil universo nomizita le Neter, olqui esis enti pri qui on dicis ke li kelkafoye vizitabis la Tero, forsan per la mediaco da Abu Ghurab ipsa, to quo igis ol esar esencale ula pordo dil steli. Desfortunoze, ni probable nulatempe savos kad ito esis justa od apogata sur irga realeso, o ka ca omno esas nur pura legendo.

Supozata stelipordo tre bizara existus en la montaro di sudest-Arizona. En 1956, la trezor-serchanti Rob e Chuck Quinn venis a ta regiono por trovar oro e trezori Hispana qui perdesis, ma li esis trovonta ulo transiranta lia imagino-kapableso. Amba trezor-serchanti ja experiencabis certena bizarajo en la dicita regiono sub la formo di misterioza lumi flotacanta dum la nokto, kande li supozeble trovabus stranja petra arko stacante en dezerta loko, qua havis dimensiono de 2 metri alteso e 1,50 metro larjeso e posedis koloni ek volkanala rokajo havante 38 centimetri de diametro. L'arko esis stranje meze di dissemita e ruptita geodi*, di qui la kontenajo cintilifis en la lumo dil suno. Mem se ico esis tre stranja, li devis trovar trezoro, lore li simple notis la spaco di ca loko e li pluduris irar.

Kande li mencionis plu tarde l'arko ad altra personi, Amerik-Indiana guidisto lokal qua nur konocesis per la nomo « John » savis pri quo parolesis e povis raportar multa historii pri ca temo. Il asertis ke okazione, la personi qui audacabis irar sub l'arko desaparabis subite e ke la stoni lansata tra l'arko ne emersis ofte ye la altra latero, quaze parolesus pri ulaspeca portalo vers nekonocata direciono. John anke audabis raporti pri brilanta o kolor-chanjanta pordi, ed il mem havabis propria experienco tre stranja italoke. Il raportis a li ke ulfoye il entreprezabis granda marchado en la aludita regiono ed il remarkabis ke mem se dum ca jorno la vetero esabis obskura o nuboza, la cielo tra la petra arko aparabis klara e blua. Ico esis fenomeno quan ilu ne povis explikar.

Le Quinn rezolvis retroirar a la loko enigmatal, e la kozi povis nur divenar plu bizara quik de ta instanto. Komence, ne esis multo por vidar. Li agis experimenti kun la arko per lansar adibe stoni e mem per sinkar lia brakii en ol, ma nulo stranja eventis e lia skeptikeso, koncernante la fantastika rakonti da John, augmentis. Tamen, dum la sequanta dio, lor ke li exploris ca loko, Roy ed altra membro dil esquado vidis la portalo cintilifar dum plura minuti quale varmeso-mirajo, e poka tempo pose, li sentis sempre plu forta preseso en lia orel. Ito, semblante, duris dum plura minuti ante disipesar. La efiko ne povis iteresar, ma grupo de trezor-serchanti, pasanta ibe, dicis a li ke la petra arko esis ya impregnata per ula neexplikebla energio, asertante ke dum ke li kamps ibe, pluvo de petri spricis ek nula videbla loko e ke la petri esis varma kande onu tushis li. Ico esis kurioziganta raporto, ma nul altra stranjajo eventis caloke dum lia expediciono e li ridepartis havante plu multa questioni kam respondi.

Le Quinn ne oblivios la anomalajo dil petra pordo, ed en 1973, Chuck audacis irar plusafeye al aludita loko. Dum riacensar la kanyono* (ravinego), il asertas ke kande il haltis por repozar, il remarkis ke esis altra ravinego qua *jame* (nultempe) esabis ibe ante. Pensante ke co esis prefere stranja, ilu ridecensis ed eniris la ravinego per altra direciono, ube il koncieskis ke fakte il esis en la sama ravinego kam plu frue, ecepte ke il transportesabis irgamaniere ye 250 metri infre dil dicita ravinego quan il pariris, e sur altra pento olqua orientizesis sude prefere kam weste. Ico esis tre brutala experienco qua konvinkis lu ke il trairabis ulaspeca portalo e ke il transportesabis subite de loko ad altra. Ico esas fakto tre bizara, ed on questionas su pri quo esas la parto di vereso carelate, o pri to quo divenis ca misterioza portalo anciena.

Certena rakonti esas mem plu stranja, quale olta pri anciena stelipordo Sumeriana qua esus en kolosa *zigurato* (religiala edificio Mezopotamian) proxim Nasiriyah, urbo jacanta ye aproxime 370 km sudeste de Baghdad, e qua genitis omnaspeca rumori e komploto-teorii. La pordo dil steli esabus deskovrita dum la yari 1920ma, e kande la novajo difuzesis ke ol esis ibe e funcionis reale, multa guvernerii sendis ekspedicioni por probar trovar ol en la skopo utiligar olu por lia propra skopi. Lore la komploto-teorii komencas havar fundamento, uli asertante ke la Angla-Irakiana milito di 1941 rezolvesabis por justifikar la kontrolo-kapto dil stelipordo. Kompreneble, la nazisti komencas aparar hike, ed onu dicas ke li spensis multa pekunio ed esforci por trovar la supozata pordo dil steli dum la Duesma Mondomilito.

Pose, konspirado persistema ed extravaganta volas kredigar ke Usa fakte eventigis la milito en Irakia dum 2003 skope kaptar la pordo dil steli, olqua ta-epoke esabus diplasata aden kaverno sub un de la palaci di Saddam Hussein, ube la diktatoro lernabis explotar sua povo. Usa, semblante, saveskis ke Hussein havis kontrolo pri ta potenta restajo ed instalesis sub ibe, tale eruptigante la milito. Kande Baghdad falis en la manui dil Usana trupi, ca areo subite trovesis meze dil verda zono, severe gardata e fortifikata, to quo, segun la deklari pri la komploto ne esas koincido. Kelka denunciisti audacabus parolar por konfirmar ke Usa deziris posedeskar ita teknologio, inter li esas ula Dan Burisch, qua asertas esabir membro di sekreta esquado irinta ad Irakio por trovar la aludita portalo. Cienkala exploranto e defensero di ta teorio esas D-ro Michael Salla, qua parolis pri la volo di Usa posedar tale la stelipordo ed altri quale olca :

Esencale, sempre plu multa homi prizentas su per dicar ke li partoprenis ca klasifikita programi ube ta teknologii utiligesas sat ofte e ke on trovas oli omnube sur la planeto, Irakia esante nur un de la loki ube oli esas trovebla. Li existas anke en mondoregioni quale Irania e Siria, 'itaque' esas preso por ke Usa irez ad Irania ed intervenez en la interna milito Siriana. Ica omno es tre importanta por to quo mantenas la konflikto internaciona.

Parolesas pri teorio sat extravaganta qua 'nihilominus' difuzesis sucesoze ed aceptesis che kelka teoriisti pri konspirado ed esis objekto di nombroza debati e diskuti. Ho ve, ni tote ne savas ka tala objekto vere deskovresis en Nasiriyah, o kad ol existis reale. Esas nula pruvo pri la existo di irga pordo dil steli en la

subterajo dil palaco di Saddam Hussein, e ca omno duras esar pura konspirado e spekulado. Tamen, ico povus produktigar sat geniala filmo.

Quankam esas neposibla saveskar ka ca anciena stelipordi funcionis o qui konstruktis li, esis teorii. La maxim populara esas forsan ke ta « dei » pri qui la homi dil Antiqua Epoko parolis esis en la realeso Exterterani tre evolucioninta qui utiligis lia teknologio por fasonar ta portali e trairar oli. Altra teorio esas ke multi de ta loki semblas situesar sur konvergo di forco-linei, o di naturala energio-veini pri qui onu dicas ke oli trairas nia planeto, e ke li irgamaniere explotis ca energio por krear ulaspeca vortico o pordo dimensional. On expresas anke l'ideo ke adminime certeni de ca loki povis kontenar nigra truo miniatura od altra vortico qua povus posibligar voyajar tra la spaco o mem tra la tempo. Esas nula moyeno por informesar pri co, ed esas tote certe probabla ke ca omno esas nur legendo, mito e spekulado.

USANA SOLDATI AVAN ZIGURATO EN UR

Lo esas ya seduktiv ideo pensar ke inter la grandanombra misterii dil Antiqua homi, li trovis moyeno agar to quo apartenas tipale al domeno dil cienco-fiktivajo : voyajar sur granda disto en un instanto tra portalo e pordi dil steli. Se li esis reala, ube ta portali forduktis li ? Quala marvelaji li vidis dum ca trauro ? Same kurioziganta esus forsan la fakto saveskar qua o quo trairis de la opozita latero ? La respondi duras enfosigesar en la tenebro di tre fora tempi, ma oli certe nutras la fairaji dil imaginado.

[Extraturato interretal de la libro MISTERIOZ UNIVERSO]

NEKROLOGO-NOTICO

GÜNTER ANTON

Dum la 27ma di januaro, la adepti di nia Interlingui saveskis ca mala novajo transmisita da Thomas Schmidt prezidanto dil Ido-Asociuro Germana.

« Hodie, ni recevis la trista novajo ke Günter Anton, ex-prezidanto dil Uniono por la Linguo Internaciona (ULI), mortis ye la 14ma di januaro 2021 pro la koronaviruso. Günter Anton ankore celebris dum la 27ma di decembro 2020 kun sua familio sua 91ma naskodio. La filiino di Günter Anton skribis hodie mesajo ad Eberhard Scholz ed informis ni pri ilua morto. Me havis la fortune renkontrar Günter Anton personale dum la internaciona Ido-renkontro en Dessau. Me ankore memoras kande ni sidis en la gardeno di ilua domo en Köthen (Saxonia-Anhalt). Ni trauras pri nia samideano Günter Anton e dankas il pro ilua kontributi por nia linguo e por nia komunitato. Repozez en paco Günter ! »

Nia kondolo a lua familio ed a lua amiki.

IRANIA : ON TROVIS KROMIZITA STALO EVANTA DE YARMILO

Lo esas deskovraro dal esquadro dil arkeologiisto Rahil Alipur, di la University College London, olqua publikigesis recentamente en la *Journal of Archeological Science*. Dum ke la tekniki por asociar la kromo a la stalo evis erste, onu pensis, de la XIXma yarcento e ke lia praktikal utiligo, precipue militistal, realigesis ye la komenco dil XXma yarcento, semblas ke oli ja existis en Persia dil XIma yarcento. Ico indikesas pro analizi di fragmenti observata per mikroskopo elektronika efektigita sur la loko Chahak en la provinco Fars, Irania. « *Nia explori montras la unesma pruvo di adjunto intencita di krom-erco en stala produkturo* », savigas ciencala esploranto. L'origino di ca deskovro esas la menciono en ancienega texto pri misterioza elemento nomizita « *rusakhtaj* » qua esis kompozanto dil stalo di Chahak, havante lore granda reputeso. Ico, do, esis kromo. Atencez, precizigas tamen la raporto, la konteno ek kromo dil aludita aloyo, 1 til 2%, ne povas komparesar kun olta qua utiligesas hodie e qua esas cirkum 12% koncernante la neoxidigebla stali. Same, malgre ca tekniko, la stala armi di Chahak certe divenis plu harda e pro ke oli ne oxidigesis mantenis lia beleso, ma kompanse divenis aparte ruptebla ; oli do esis plu pompoza armi kam militistal armi. **V.B.**

Kambodja : brava rato

Animali, qui esis ordenizita pro lia brava agi, ico ja eventabis, komencante per la famoza kolombo Vaillant dil fuorto di Vaux dum la batalio di Verdun. Taspeca gratitudo esas mem fako di la PDSA, *People's Dispensary for Sick Animals*, fonduro kreita en 1917 dal Anglino Maria Dickin e qua ordenizas depos 1943 la animali remarkita pro lia servo por la armeani o por la civila defenso. On memoras la hundo Diesel, ocidinta lor asalto kontre-terorista dal « Raid » en Saint-Denis dum la yaro 2015ma, e qua ricevabis la « Dickin Medal », prizentata kom la « Victoria Cross dil animali ». T.e. hundi, kavali, kolombi, konseque ico esas sat frequa evento ; ma ordenizar rato, ico esas sendubite unesma foyo. Magawa, giganta rato di Afrika, recevis dum la 25ma di septembro 2020 la Ora medalio, qua esas la duesma maxim alta premio dil PDSA. Edukata dal asociuro Belgiana « Apopo », Magawa intervenas depos sis yari en Kambodja por detektar la torpedi, qui singlayare, depos plura yardeki, pluduras igar viktimi. Segun la deklari dal asociuro, Magawa posibligis, danke lua exercado e lua akutigita flarado, sekurigar plu kam 14 hektari ek tereno, per detektar plu kam 70 torpedi od eskombri di danjeroza eksplozili, tale salvante versimile multa vivi.

DIVERSAJO : ANGLIA Papala bul-letro dil XIIIma yarcento, quan on igis publika lor l'okazono dil 800ma aniversario dil katedralo di Salisbury, savigas ke l'edifico quan ol remplasis, t.e. l'anciena katedralo di Old Sarum, abandonesabis pro la brutalaji agita dal soldati di la lokala ushero a la kleriki dil episkopo.

ENIGMATO HISTORIAL

Ka la Germana heroulo surnomizita la « Reda Barono », nome Manfred von Richthoffen qua faligis 80 enemikal aviono, esis anke la unesma homo dil historio kombatir NIFO ? (Artiklo publikigita en jurnalno dil 31/08/1999 titulizita « Weekly World News ».)

Lo esas to quon deklaris l'ex-avionisto dil aer-armeo Germana, Peter Waitzrik. Il asertas astonesir spektar ca aerala kombato inter la famoza chas-pilotisto Germana la Reda Barono e la ne-identigita fluganta objekto havante ondifanta projektori oranjea super Belgia en 1917.

Pose, Waitzrik anuncas ke la du enti en la NIFO,

kontuzita e falinta, ekiris lia mashino por irar aden boski, segun semblo li nulatempe riaparis.

« La Barono e me redaktis detaloza raporto pri ta incidento por la stabo e la oficiri dicis a ni nulatempe mencionar itere ca informajo » recente deklaris ta kombatanto, evanta 105 yari, a jurnalisto.

« Ed ecepte mea spozino e mea filii, me nulatempe parolis pri co. Ma pos 80 plusa yari, quon on povas agar kontre me nun ? »

La respektinda oldulo Waitzrik mencionas ke il e barono Manfred von Richthoffen, surnomizita la Reda Barono, duktis lia aviono por komiso matinal super la westo di Belgia dum la somero di 1917 e ke subite NIFO aparis avan lia mashino Fokker en cielo blua e sen nubi.

Persequante NIFO - « Ni teroris pro ke ni nultempe antee vidabis tala kozo », lu asertis.

Usa jus komencis partoprenar la milito, lore ni supozis ke co esis ulo quan li sendabis adsupre. »

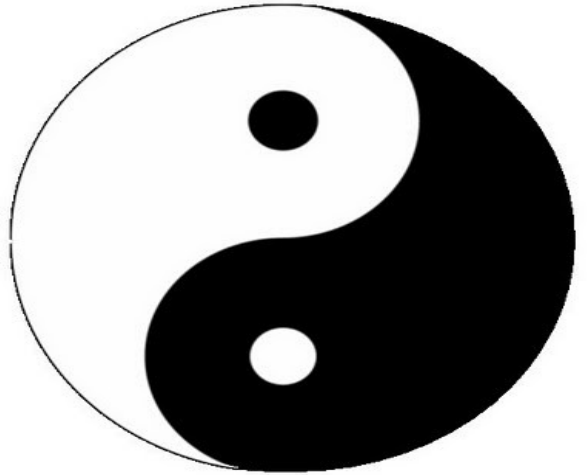
« La Barono nemediate pafis a la NIFO qua falis quale roko inter la branchi di arboro ed aplastesis en bosko. Pose, du mikra enti vivanta havante kalva kapi ekiris e fugis. »

Waitzrik deklaras ke brilanta NIFO arjentea esis prototipo nekonocata dal enemikaro til ke la historio dil fluganta diski komencis dum la yari 1940ma e lu konvikesas nun ke la Reda Barono kombatabis NIFO.

« La nekonocata objekto havis forsan diametro ye 40 metri e similesis ca kosmospacala navi diskoforma quin omna homi vidis dum la recenta 50 yari pasinta. » dicis la impresita oldulo.

« Konseque, esas nula dubito en mea mento nun, ico ne esis exploro-aviono Usana quan la Barono faligis, ma ico esis prefere ulaspeca kosmospacala navo di altra planeto e ta mikra Exterterani qui marchis en bosko ne esis Usani, li esis ulaspeca Stranjeri veninta de la kosmo. Kelkafoye me questionas me pri la fato di ta du mikra enti.

XJ

TAO-TE-KING

Sequo duadek-e-kinesma

LXIV

To quo ankore repozas facile sizesas.

To quo ne ja aparis, facilesas reflektar pri ol.

To quo esas ankore debila facilesas por ruptar.

To quo esas ankore frajila, facilesas por ruptar.

On devas agar sur to quo ne ja existas.

On devas establisar ordino ante ke esez desordino.

Arboro havante dimensiono de un braco.

Naskis de sproso tenua quale haro.

Turmo havante non etaji naskis de mikra amaso ek tero.

Voyajo de mil kilometri komencas sub la pedi.

Irgu qua agas fushas.

Irgu qua retenas perdas.

Konseque la Sajulo ne agas e fushas nulo, ligesas a nulo e perdas nulo.

La homi sorgas pri lia aferi e, kande oli esas preske parfacita, lore li facas fushajo de oli.

Vigilez do esar tam atencoza ye la fino kam ye la komenco, e *jame* tua aferi fushesos.

Konseque, la Sajulo deziras durar esar sen deziri.

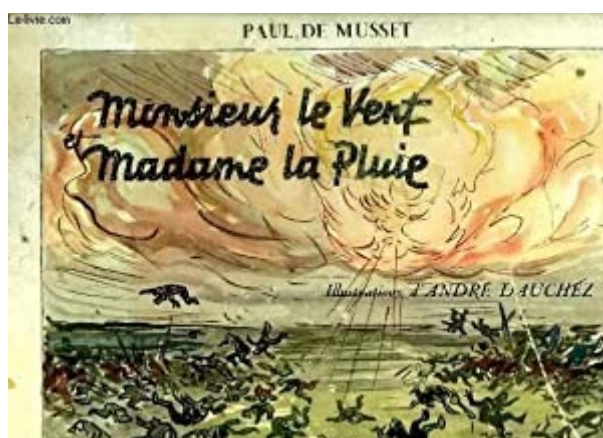
Lu grantas nul valoro ad havaji desfacile aquirebla.

Lu lernas deslernar.

Lu retroiras a to quo por la turbo duras esar neperceptata.

Lu tale favoras la natural irado dil kozi ed evitas agar.

(Duro sequos)

Sioro Vento e Siorino Pluvo

Rezumo di lo preirinta : *Povra muelisto di qua la spozino esas malada e qua dronesas en mizero advokas sioro Vento.*

« Donez a me stulo, lu dicis a Jean-Pierre, por ke me repozez instanto en tua hemo, ante durigar mea voyirado. » La muelisto ofris diligente ilua maxim bona palia stulo. « Sideskez, sinioro, lu dicis, e repozez en mea domo tam longatempe kam vu volos. Voluntez nur havar la benigneso parolar min laute por ne vekigar mea malada spozino e mea nove naskinta filio.

-Timez nulo, respondis la stranjero, kontree, la murmuro di mea paroli dormigos li plu profunde. Me esas Sioro Vento, a qua tu sendis plurafoye tua pregi. Tu ne astonesos vidar me kelke anhelanta kande tu savos ke dum min kam un horo me jus vizitis la litoro di tota Bretonia, e parkuris granda spaco

sur l'Oceano. Tua sinioro, di qua la kastelo esas vicina, ne volis donar la bonveno a me. Lua personaro klozis la pordi per dika rigli, la fenestri per solida shutri, parkovrita per dika tapeti ; me povis apene penetrar a lua eskaleri per la lukto di turmo, ed a lua koqueyi per mikra kelerfenestro. Me venjis pri co a la sentineli qui facionas en la korti dil kastelo, per renversar lia gariti. En tua hemo, opozite, me trovas traborita muri, apertata tekto, ruptita vitro-folii e male atachata klinko. Me nur bezonis pulsar la pordo por enirar tua paliodomo. Yen domo quale me prizas oli. Tu posedas nur mala stulo palia, e tu prizentis ol afable a me : me dankas tu pro ca gastigema acepto. Demandez a ma

ula servo, Jean-Pierre, e me agos lo volonte por tu.

-Sioro Vento, la muelisto dicis, omno quon me demandas a vu, lo esas suflar tri o quar hori singladie super mea mueleyo. – Mea kompatinda Jean-Pierre, respondis S-ro Vento, me ne darfas ekirar omnadie. Siorino Pluvo okupas la cielo dum la triimo dil yaro, ed ekpulsas me, quale negratitudoza persono, quik kande me adduktis lua nubi. La suno havas mem plu mala relati kun me. Me vivas inkluzata en mea kaverno dum plura monati ; ma me sorgos sendar a tu la zefiri e la mikra spiriti qui, segun mea expresita volo, exploros ca vilajo matine e vespere, e me imperos a li ne obliviar tua mueleyo. Kande tu esos embarasata, desfelica o persekutata, venez querar me en mea kaverno e me helpos tu. Me habitas ibe supre, che la kolmo dil monto dil Sudo.

-Ho ! Sioro Vento, klameskis Jean-Pierre, me esas desfelica ed embarasata nun. Venez nemediate por helpar me. –Lo esas tro tarda por cadie, Sioro Vento respondis. Oportas ke me departez dum ca instante por irar a Paris, ube me mustas forjetar surtere dek-e-duo de kameni ; oportas ke me retroirez a mea hemo, nam S-ino Pluvo arivas por remplasar me. Adio, Jean-Pierre. »

Parolante tale, S-ro Vento springis per salto tra la pordo, desfladis lua grand ali, e desaparís. Pos mihoro, la sifladi, jemi e zumadi diminutis e fine tacias. La muelisto agnoskis ke la vento retrovenabis de lua vojajo e rivenabis en ilua kaverno sur la monto dil Sudo ; ma la mikra spiriti quin lu poslasabis dop il suficis por funcionigar la mueleyo.

II

Quik pos la departo da S-ro Vento, la pluvo faleskis, komence neforte, e pose torentatre. La rivereti inflesis e kande la sikigita tero bone drinkabis, formacesis mikra aquo-marsheti en qui la guti di pluvo sonis quale klosheti. Jean-Pierre kredis mem audar la voci dil spiriti di la Pluvo :

« Ni falez, dicis ta voci, ni falez adsur ca palio-tektó. – Ni humidigez, ni humidigez la tota domo – Ni aquizez ca folii di kaulo. – Ni glitez sur ca stoni. – Ni sonez en la pluvkanali. – Ni glitez sur ca trabo. – Ni saltez tra ca truo. – Ni falez, humidigez omno quon ni povos, guteti, guti, guti. »

Vice pavorar, Jean-Pierre repetis :

« Falez, humidigez, aquizez tam multe kam vi povas ; morge mea gardeno esos plu verda, e mea legumi standos plu bone. »

Pro ke S-ro Vento ruptabis la klinko, e ke il departabis sen klozar la pordo, la pordo-klapo kelkete apertesis. Tra ta streta spaco, Jean-Pierre vidis enirar granda damo havante stranj aspekto, qua similesis prefere feino kam muliero. Elua korpo esis kelkete vapoza e lua vizajo semblis ne standar bone, quaze el esabis recentamente malada. Elua hararo tote ne frizis e falis til lua taloni. Elua okuli velizesis per du rivereti di lakrimi, ed elua nazo kelkete inflesis per nazkatareto. Elua robo esis tote griza e lua mantelo same. Sur lua silka sharpo brilis la sep kolori dil cielarko. Ita siorino avancis lente sen ke on videz movar elua pedi ; elu ocitis dum extensar sua brakii, e semblis opresata, prefere pro enoyo kam pro fatigeso.

« Donez a me stulo, elu dicis a Jean-Pierre, por ke me repozez dum instanto, ante decensar aden la valo.

-Sideskez, siorino, dicis la muelisto. Voluntez nur parolar nelaute, nam mea spozino esas malada e mea filio dormas.

(Duro sequos)

NIA POEZIALA ANGULO

AD IDOLINGUO

Qui vin genetis, lingui natural ?

E quo justigas via stulta joki,

Lor ke vi dicas kun stupida moki

Ke nia ldo es artifical ?

Or via kauzo esas trivial :

Vi naskis ya en la vinoza boki

Di la soldati di roman epoki

Klamante brute vorti jargonal.

Ma l'idiomo nia es nobela :

Ol venis de la mento genioz

Di nobla filozofi jeneroz.

Ol es limpida, gracioz e bela :

Por l'intelekto marveloz regalo,

Sonor e klara quale pur kristalo.

HOMEROS

L' ILIADO

Rezumo di lo preirinta:.. *Pos ke lua fratulo Ménélaos vundesis, rejo Agamemnôn incitas zeloze la Akhaiani a milito balde komenconta. Kande la Akhaiani komencas desvinkar lore Deino Hèrè rezolvas intervenar per suplikar Zevs qua paroleskas. Plu tarde Deino Athènè instigas Diomèdès kombatar sucesoze Arès la milito-deo. Pro diskurso dal divinisto Hélénos la Troiani rihavas kurajo e la milito divenas mem plu frenezioza. Senesperigita la spozino di Hektôr iras renkontre ad elua mariajito kun elua infanteto. Eventas ke Hektôr defias la Akhaiani e Menelaos volas luktar kontre il, ma lua kompanuli impedas lu aceptar ica kombato quan li opinionas esar tro risikoza por Menelaos. Ma fine Aias ed Hektor rezolvas interafrontar. Tamen, la kombato cesas instantale pro ke nulu povas esar vinkanto. La kombati pluduras e Zevs intervenas favore al Troiani. La rezultajo esas necerta. La rejo dil Dei esas tre deskontenta pro eventuala revolto da Hèrè ed Athènè ed intencas reaktar severe. Il donas avantajo al Troiani. Pose la Akhaiani debatas pri la rezultanta situaciono e li fine rezolvas irar adche la heroulo Akhillevs.*

-Ho filiulo di Ménoitios, adportez granda kratero, facez dolca mixuro, e preparez kupo por singlu de ni, nam karega viri venis adsub mea tendo.

Ilu parolis tale, e Patroklos obediis ilua kara kompanulo. Ed Akhillevs extensis sur granda ligno-bloko, proxim la fairo, la dorso di mutonino, olta di grasoza kaprino

ed olta di grasoza porko. E dum ke Automédôn mantenis la karni, la deala Akhillevs tranchis oli pecope e spisagis oli. E la Menoitiado, homo simila a deajo, acendis granda fairo. E kande la flamo falis ed extingesis, il pozis la spisi super la karboni per apogar oli sur stoni, ed il aspersis oli per sakra salo. E Patroklos, rostiginte la karni e pozinte li sur la tablo, disdonis la

pano en bela korbi. Ed Akhillevs tranchis la karni, ed il sideskis opoze al deala Odissevs, ed il imperis a Patroklos sakrifika a la Dei. Ed ilta libacionis en la fairo. Ed omni prizentis lia manui vers la ofrita manjaji. E pos ke li kontentigabis la hungro e la dursto, Aias signifis a Phoinix. Quik la deala Odissevs komprenis ol, e, plenigante sua kupo per vino, ilu tale parolis ad Akhillevs :

-Saluto, ho Akhillevs ! Nulu de ni indijis parto egala, sive sub la tendo dil Atréido Agamemnôn, sive hike. La dishi esas egale abundanta en amba loki. Ma ne posiblesas a ni juar la joyo dil repasti, nam ni timas granda dizastro, ho deala gento ! E ni expektas ol, e ni ne savas ka nia solida navi perisos o salvesos, ecepte ke tu armizez tu per tua kurajo. Yen ke la superba Troiani e lia federiti veninta de fora loki instalas lia kampeyo avan nia muri e nia navi. E li acendis nekontebla nombre de fairi, e li dicas ke nulo retenos li e ke li asaltos nia navi nigra. E la Kronido Zevs lansas la fulmino, per montrar dextre de li signi oportuna. Hektôr sustenata da Zevs, e tre superba pri sua forteso, esas plena de furio terorinda, ne plus honorizante la homi neanke la Dei. Pasiono kaptis ilu. Il imprekas por ke la deala Eôs riaparez quik. Ilu fanfaronas balde ruptar la rostri di nia navi ed kombustigar olti en ardoroza fairo, ultre to masakrar la Akhaiani blindigita per la fumuro. Me timas vere, en mea mento, ke la Dei efektigez lua minaci, e ke ni perisez neeviteble avan Troiè, fore de la fertila lando Argos nutristino de kavali. Staceskez, se tu volas, lastinstante, por salvar la filiuli dil Akhaiani de la iracego dil Troiani. Se ne, tu kaptesos per doloro, nam ne esas remediilo kontre ja efektigita

malajo. Pensez do nun retroirigar la lasta dio dil Danaani. Ho amiko, tua patro Pèleus dicis a tu, dum la dio kande il sendis tu, de la lando Phtiè, vers Agamemnôn : - Mea filiulo, Athènè ed Hèrè donos a tu la vinko, se ico plezas e li ; ma retenez tua granda kordio en tua pektoro, nam la bonvolo esas super omno. Fugez la deskonkordo qua genitas la malaji, por ke la Argiani, yuna ed olda, honorizez tu. – Tale parolis la oldulo, e tu oblivis lua paroli ; ma hodie kalmigez tu, represez la iraco rodante la kordio, ed Agamemnôn ofros donaci digna de tu. Se tu volas askoltar me, me dicis a tu olti quin il promisas livrar sub ilua tendi :- Sep tripedi nulatempe tushita dal fairo, dek talenti ek oro, duadek baseni quin on povas expozar a la flamo, dek-e-du robusta kavali qui sempre obtenis l'unesma premii pro la rapideso di lia kuro. E lu ne plus indijus ulu, ed il esus saturita per oro, ta qua posedus la premii quin adportis al Atréido Agamemnôn ita kavali havante masiva hufi. Ed il donos anke a tu sep bela mulieri Lesbosana, habila por laborar, quin tu ipsa kaptis en bone populizita Lesbos, e quin il selektis, nam eli esis plu bela kam omna cetera mulieri. Ed il donos eli a tu, ed, kun eli, elta quan il prenis de tu, nome la virgino Breisèis ; ed il juros solene ke elu ne esis en ilua lito e ke il respektis elu. Ta omna kozi livresos a tu quik. Ma se la Dei grantas a ni subversar la grand urbo di Priamos, tu plenigos abundante tua navo per oro e bronzo. E kande ni, Akhaiani, ni partigos la kaptaji, tu selektos duadek mulieri Troianina, maxim bela pos la Argianino Hélénè. E se ni retroiros e la fertila lando Argos, en Akhaiè, tu esos lua bofiliulo, ed il honorizos tu tam multe kam Orestès, lua unika filiulo, tre amata e dorlotata.

(Duro sequos)

La duadek-e-quaresma rakonto

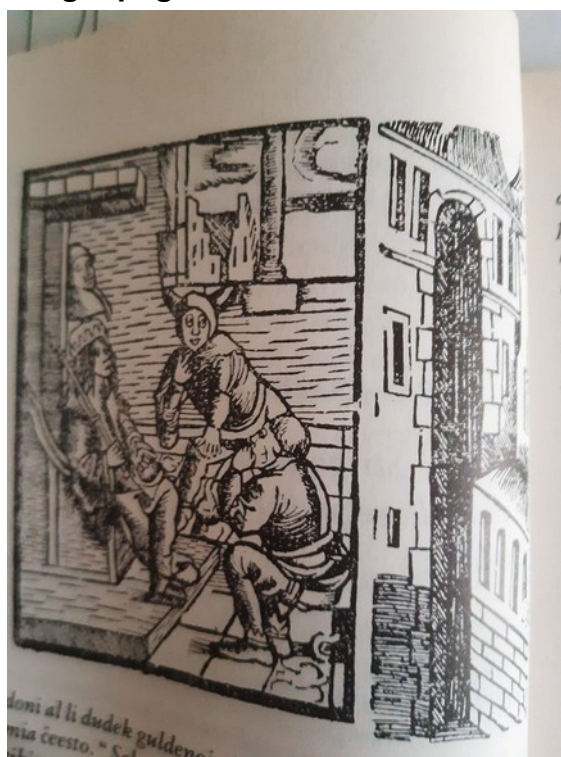
Dicas quale Strigospegul' vinkas la bufono dil rejo di Polonia per maledikata friponeso.

Dum la tempo dil alte naskinta princo Kazimiro, rejo di Polonia, che ta monarko esis aventuristo, ilta esis habila en tre stranja petulaji e jonglaji e bone pleis per violino. Ulamaniere Strigospegul' anke venis a Polonia adche la rejo, e la rejo anke audabis dicar multo pri Strigospegul', ed ilta esis a lu kara gasto e lu volunte ja de longa tempo vidabus ed audabus il raportar lua

travivaji. Ma anke ilu tote amis sua minestrelo. Konseque Strigospegul' e la bufono dil rejo kunvenis. Lore do eventis (quale onu dicas): du foluli en un domo, ico rare havas bon efekto.

La bufono di la rejo ne volis tolerar Strigospegulo, ed anke Strigospegul' ne volis reprimandesar. Ton do remarkis la rejo e venigis li amba aden sua halo.

Ed il parolis ad ili : « Nu, adavane, qua de vi amba facos la maxim aventuroza bufonajo, olquan la altru ne kapablesas imitar, iltan me volas nove vestizar e volas donar ad il ultree duadek guldeni. Ed ico eventez nun en mea prezenteso. « Konseque la du kerli ageskis per folaji e praktikis multa simiaji moyene di obliqua bokegi e stranja dicaji e to quon li savis expresar la unu pri l'altru. E to quon facis la bufono dil rejo, ton imitis de lu Strigospegul', e to quon facis Strigospegul' ton anke imitis

(Duros sequos)

de lu ca bufono. La rejo ridis e lua tota kavalieraro, e li vidis mult aventuri de li e volis savar, qua ganos la vesto e la duadek guldeni. Lore pensis anke Strigospegul' : « Duadek guldeni e nova vesto, to esas tre bona. Pro co me agos, to quon altramaniere me agus kontrevole », e lu certe intelektis, ke co esis la intenco di la rejo, pro ke esis a lu indiferenta, ta qua de li ganos la premio. Konseque Strigospegul' iris al mezo di la halo e prenis kuliero duimigis feko juste en la mezo e vokis l'altru e dicens : « Bufono, venez ed imitez anke de mi la friandajo, quale me montros facar a tu ! » ed il prenis la kuliero ed irigis en ol duimo de la feko e parmanjis co e prizentis la kuliero a la bufono dicante : « Regardez, tu manjez la altra duimo e pose tu anke fekifez e duimigez anke ico, lore me anke posmanjos co da tu. »

Lore parolis dil rejo la bufono : « No, ne tale, la diablo imitez tu ! Se me dum mea tota vivo devus irar nuda, mem tale me ne manjus ico de tu o de me ! »

Konseque Strigospegul' ganis la maestreso de la bubeso, e la rejo donis a lu la nova vesto e la duadek guldeni. Strigospegul' departis e forportis dil rejo la laudo.

Quale Siniro Feudal vivis en sua Kastelo

La vivo dil siniro ne esas gaya en la kastelo feudal. Il esas ibe quaze lu esus izolata de la tota mondo, kun lua familio, lua militisti, lua servisti.

Dum la matino, onu audas la meso ; ye dek kloki onu sideskas an tablo por repasto, ed onu restas en ta loko tam longatempe kam co esas posibla.

Dum la posdimezo, onu ludas per baloneto e per kegli en la korto, od onu pafas per arbalesto.

Se pluvas, onu shakludas. On atingas tale la tempo dil supeo, qua esas lor quar kloki.

La vespero okupesas per konversadi : onu parolas pri milito o pri chaso. Ye

cirkum dek kloki onu ankore manjas, pose singlu iras a sua lito.

Fortunoze on havas ofte la vizito dal jonglisti. Li esas viri, qui iras de kastelo ad altra kastelo. Le una havas simio, le altra havas urso quan li dansigas.

Venas anke minestreli qui pleas per muzikili.

On aceptas same volunte truveri. La truvero esas viro qua savas longatempe durante kansoni e qua iras por kantar oli de kastelo ad altra kastelo.

Ma la jonglisti e la truveri ne venas omnadie : kande li ne esas hike la siniro enoyas.

(Segun ERNEST LAVISSE)

PROVERBI : Plu valoras bona reputeso kam richeso.

La evo ne protektas kontre extravaganteso.

Se nur la yunaro savus e la oldaro povus !

PRILINGUA VIDPUNTO

Quale la plumulta ldisti savas, se me aceptas la normala evoluciono di la linguo, me refuzas la rezolvi chanjigar o modifikar vorti por satisfacar la kaprici di kelka personi. Certe kelkafoye koaktanta neceseso igas neevitebla remplasigo di vorti, ma ico esas tre rara. Exemple la vorto golfo uzata olim por indikar : »maro-parto qua formacas larja konkavajo en la tero di litoro » segun la radikaro lidal mustis divenar gulfo, pro ke pos la tempo dil pioniri aparis la vorto golfo por sportala ludo. Cafoye la vorto mustis remplasesar infalible. Ma esas altra kazi ube tala modifiko esas absurda e desinteligenta. Me pensas pri la vorto terpomo ke Angleparolanti volis desoficaligar por pozar en lua plaso la vorto potato. Pro misterioza motivi, ita personi havante bizara mento sucesis, ma me nule egardos ico e me duos uzar e skribar terpomo. Tamen, me aceptabus kelkafoye uzar potato kom sinonimo a terpomo se onu ne impozabus kapricoze, e sen neceseso, ita Angla vorto kom unika korekta. Lore, forsan, ca vorto remplasabus terpomo ed arkaikigabus ol. Ico esabus normala evoluciono di la linguo e mem ico korespondabus bone kun la liberalismala mento dil Anglosaxoni. Ma impozar ulo nenecesa ne esas progreso ma absurdeso. Me ne ignoras la vorto potato, ma me konsideras ol kom slangajo. E, se, ulafoye, me uzos ol me pozos apud olu la parentezo (sl) por indikar slangajo. Tale esos potato (sl).

Altra stranjulo, anke Angleparolanto, volis impozar la vorto revisto* vice la vorto revuo, pro ke ca laste dicita vorto havas anke la senco di militistala kontrolo. Yes, ma on povas anke objeccionar cakaze, ke « revisto » esas persono di qua la profesiono esas revar. Ma, fine, lua propozo til nun havis nula suceso e me konsideras ke revisto* esas tamen bona sinonimo por revuo. Ma remplasigar ol subite esus idiotajo.

To quo esas bizara esas la fakto ke vorti qui vere bezonus modifiko ne interesas la « reformiki ». Me pensas pri la vorto « tuberkloso » qua esus plu naturala e ne pozus problemo se lu divenus tuberkuloso (cetere me uzas ol tale) Esas anke la vorto « judo », olim ne konocesis la kombatarto Japoniana judo* e do, on povis indikar tale reprezentanto dil Izraelida popolo. Ma nun, on devas trovar altra vorto e la vorto por tala persono qua semblas a me esar maxim bona esas Judeo* e lua radiko havas l'apogo di plura fonto-lingui. Yes, ma ca omno ne semblas esar sur l'agendo dil reformiki, nome li ignoras absolute la skarsa necesa reformi e diskutas e volas impozar lia kaprici.

Vice reformar ja existanta vorti ne pozanta problemi, esus plu bona adoptar la nova vorti dil moderna vivo qui esas necesa hodie e quin ni bezonas absolute. Por agar tale, oportus facar to quon me facas, nome tradukar artikli pri maxim diversa temi, camaniere on povas konstatar to quo esas necesa duktar en nia komuna linguo. Ma la reformiki esas ociera. Li prizas diskutar senfine ma ne veramente laborar. Konseque me remplasigas tala vorti, quin ni ne ja havas, per kurta perifrazi (o kompozita vorti) por facile komprenesar. O me pruntas ta vorti ja existanta che nia frati dil altra Interlingui. Ma esus plu bona se la linguala autoritatozi di nia komuna idioma okupeser serioze pri ca problemo.

JM :- - :-

LA BIBLO DIL TAPETIFISTO DI BAYEUX

En un del maxim bone standanta regioni di Normandia, la urbo Bayeux reflektas la etoso di multa prosperala yarcenti. La Vikingi tre prizis ita anciena « castrum » Galla-Romana, qua plu tarde, divenis fortifikata civito mezepokal. Hodie, la fosati remplasesis da pacoza gardeni publika, ed irante tra la tranquila stradi, la promenanto deskovras, miraklatre indulgata dal duesma Mondomilito, domi havante ligna peci habile skultita.

En un de ta domi, olda tapetifisto havis lua echopo. Il nomesis Elie Dervy e laboris segun anciena metodi. Sidanta avan ilua mashino, kun dorso opozata al fenestro, il sempre okupesis pri lua laboro. Per manuala gesti habila e preciza, il manipulis naveti o « spindeli » sur olqui envolvesis brini ek lano havante diversa kolori. Sencese, il irigis oli deavane addope inter la fili dil wefto. Pokope la lana fili interkombinesis, intermixesis, tale kompozante marveloza desegnuri,

elegant arabeski e splendida dekoruri tre prizata da lua richa klientaro. Ilua komerco esis prosperanta. Dum la yari 1970ma, lua quieteso trublesis per l'anuncio di fiskala kontrolo. La oldulo ne plus sucesis dormar. Dum la preirinta dio dil arivo dal fiskagento, il memoris subite la konsili quin savigis lua avino kande il esis puerulo : « Kande tu esas en desfacila situaciono, konsultez la Biblo, ol dicos a tu to quo oportas agar ».

Il rezolvis agar lo, apertis sua biblo ye la unesma trovata pagino e deskovris ca verso :

« Dento koruptata, pedo klaudikanta : la trahizero a qua on konfidas su dum la dio dil desfelicaĵo ; esus same bona deprenar onua mantelo lor glaciala vetero. » (Proverbi 25/19).

Ita frazo igis ilu perplexa. Il ne intelektis tre bone olua senco...

La kontrolisto arivis kun tardeso. Aroganta, il instalas su caloke, quaze lu esus heme, La politeso havis nul importo por ilu.

La komercisto transmisis tremante lua registri al inquestanto. Ica laste dicita pozabis sua pedi sur skribotablo e fumis sigareto dum konsultar la dokumenti pri kontado, pluse postulante la prezenteso apud il dil kontrolato.

Por aspektar decante koram ca despolita ento, la « impostato »

riprenis sua biblo, apertis ol hazarde e lektis :

« Me vizitos dum ca dio omni ti qui acensas l'eskhalero, li qui plenigas la palaco di lia Sinioro per violento e fraudo. » (Sophonia 1/9).

Konfuzigita per ca texto, nia kompatinda butikisto regardis la superba kontrolisto ante durigar sua lektado :

« Ululez habitanti dil Mortero, nam la tota popolo di Kanaan esas nihiligita. Omna arjento-ponderili esas deprenata. »

La konduto dil tapetifisto atraktis l'atenco dil funcionero qua questionis ilu bruske : « Quon vu lektas ? » « Me lektas la Biblo », lu respondis. Astonegata, la homulo replikis : « E vu kredas ta asnaji ? Donez a me ico ! »

La komercisto prizentis la Santa Libro a lua konversanto qua apertis olu suafoye, dum dicar : « On povus kredar ke vu vere bezonas ol ».

La kontrolisto paleskis kande il komencis lektar :

« Desfortunoza esez ta qua kaptas la posedajo di altru (til kande ?) e qua charjas su per portajo de gaji ! » (Habaquq II/1).

La oficisto klozis bruske la libro barbuliante : « Me iros dejunar. Til ca posdimezo ».

Il nulatempe retrovenis. Jentila yunino remplasis ilu. Elca efektigis la kontrolo dum du dii e gratulis ta komercisto dil anciena parto dil urbo Bayeux pro lua bona registragado.

Alejata la mestieristo apertis itere la Biblo e lektis :

« Yahve supresis la sentenco qua minacis tu ; lu departigis tua enemiko...Tu ne plus havas desfortunajo timenda. »

Depos ca evento, en omna instanti defacila dil vivo, la olda tapetifisto, nun retretinto, apertas lua biblo e konsilas a lua filii ed amiki agar same...

XY

Citajo da Voltaire : Ti qui povas kredigar ad onu absurdaji povas exekutigar kruelelegaji da onu.

Paris : la paseyo Brady ante la koronaviruso

Loko : Paris 10ma distrikto

Trairante la strado Faubourg-Saint-Denis en Paris ed arivante avan la numero 46, lo esas quale proximeskar a fenestro de-ube on regardus per un okulo vers la misterioz Oriento. Co esas anke portalo magial qua transportus ni per unika pazo meze di komercanta strado en India. La

odoro dil spicaji esas forta e dolcea, ed oli rivalesas por atraktar nia atenco opoze al chanjanta kolori diversa, bone videbla e sorcanta di la estal-tabli...

MIKRA INDIA

Surnomizita kom Mikra India, la paseyo Brady shirmas nun depos plu kam quaradek yari butiki e restorerii pri Indiana specalaji. La sindiko di ta loko, koaktata reaktar pro devastera incendio en 2007, rinovigis la *infrastrukturi* e rifacigis la tota pavizuro di la

kovrita parto. Hodie, se on promenas ibe dum la tempo dil repasti, esas desfacila irar de ul nutriveyo ad altra sen cedar al tento haltar ibe por gustar saporiza *curry*, misterioza *Byriani*, o mola grilajo bakita en la forno *tandoori*. Cetere, la tablo-servisti dil restorerii interpelas onu per lia muzikatra aĉenti, prizentas ad onu lia menuo, propozas ofrar apertivo ad onu... Onu ne plus savas quale agar !

Precoza butiko, Velan

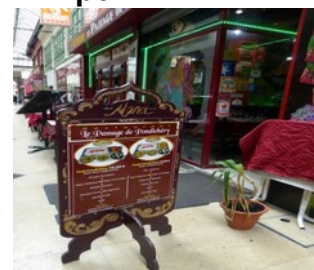
Inter ca omna restorachi regnas la spicvendeyo Indiana « Velan ». Ol apertesas singladie, ecepte dum sundio. Olu esis la unesma butiko qua instalesis en la paseyo, dum la yari 1970ma. Lu propozas – po preci plu chipa kam olti trovebla sur la kustumala merkato – spici venante de tre diversa loki, nuci o sika frukti, (uli ne esas trovebla altraloke), e de bona qualeso. Esas anke tei, rizi, grani ed altra kompozanti por probar la koquarti dil mondo. On deskovras ibe produkturi tipale Indian quale la « ghee » (butrolakto), biri, « lassi »-i (fresha drinkaji surbaze di yogurto), pikanta o parfumizita sauci, tradicionala pani,

fresha frukti e legumi exotika... Ed ultre ico, esas anke fako pri literaturo, kult-objekti, juveli o kozeti artala, same kam multanombra incensi, kosmetikala produkturi Britanian (ancien kustumo kolonial ...) od Indiana.

Kelketa historio

Paris kompozesas per grandanombra paseyi, de qui certeni kovresas, li esas heredaji dil vendo-konstrukturi kreita por propozar privilejizita experienco a lia klienti. La paseyo Brady, tale nomizita segun la nomo di lua konceptinto, konstruktesis en 1826. Ma niaepoke, lu duras esar agreabla loko por cirkular, protektata per vitralio-fenestri qui, kande la vetero es bela, lasas perceptar bela lumo.

Pose, la paseyo donis la bonveno a lojantaro ek *Judea* refujanti venante de Est-Europa, instalante su kom taliori e stebisti. Li subisis doloroze la German Okupado ed, unope, departis. Lo esas en 1970 ke Antoine Ponnoussamy instalesis ibe dum ke ca loko utiligesis nur por

stokigar vari, e preske abandonesis. Fore de lua naskal urbo Pondichéry, ilu langoris pri sua spozino e lia kin filii, ed anke pri la tradicionala koquarto e pri la ibea produkturi.

Antoine Ponnoussamy,
l'instiganto dil
rinovigo

Pos laborir kom koquisto en Paris dum dek yari, il fine cedis a lua nostalgio ed apertis spicvendeyo propozante produkturi di India, di Pakistania o dil insulo Maurico... Komence il esis sola, lu komencis desinkombrar la loko dum promisar

bona repasto a lua amiki kambie di helpo. Plu tarde, unesma restorerio e pose duesma restorerio naskas. Pro ke il esas sucesoza, il venigas lua familio restinta heme, e lo esas nun tri generacioni de homi qui habitas, laboras, e vivas en Francia.

Kurtatempe pose, Antoine Ponnoussamy rajuntesis da Pakistaniani habitante en Anglia e qui fugis la severeso dal guvernerio di Margaret Thatcher. Por havar

ideo, duadek-e-kin yari ante nun, li propozis ulaspeca menuo po 25 F (aproxime 4 €) qua inkluzis « curry »-disho kun hanyuno, akompanuro ek parfumizita rizo e kelka krudaji. E, novajo !, li adaptis lia pano tradicional, la « naan » al inklineso dil Franci per adjuntar delicoza fromajo olqua koquesas samatempe kam la pasto inflesata en la forni *tandoori*. Ico esas tote simpla fromajo, qua en ita cirkumanta medio, aquiras altra ampleso, nome olta dil exotikeso, e tamen, parolesas nur pri fuzesinta pasto.

Audacez irar a ca aventuro, tante plu ke ol esas tre proxima al Parisana metroo ! E se onu ne toleras bone pimento, onu ne hezitez por demandar dolca dishi quale la *korma*, o la *tandoori* grilaji. Onu tote certe prizos to...

(Segun artiklo trovata che la interreto)

LA MISTERIO DIL OBLIVIATA VILAJETO

Rezumo di lo preirinta : [En 1943, gespozi iras a la hemo di oldega mortanta onklulo. Li arivas a stranja vilajo ube li invitesas dejunar kun misterioza Ekleziani, qui konfesas esar celita Druidi. Ma ye la fino dil repasto la centyara onklulo havas subite nebona stando. Lu tamen rikonceskas e, pose, lu durigas la naraco pri eventi sempre plu astoniva di ilua fora yuneso...Il mem naracas la diskreta ceremonio di lua fianco e la tristeso di lua departo de ta nekonocata e celata loko. Ma pose il havas nekonsolacata nostalgio til ula dio kande il asistas rurala ceremonio tre anciena. Ma il havas la desfortuno, lore, grave maladeskar. Il sucesas tamen transvivar e divenas studento en granda skolo di Paris e fine frequentas homi di alta sociala klasi havanta politikala opiniononi Bonapartista. Sur demando da lua fiancitino, il sucesas predicar la futuro. Plu

tarde, fatigata per la longa duro dil tempo dil fianceso, il volas instigar energioze lua futura bopatro accepter lua mariajo. Ma ilta esas fanatika partisano Bonapartista. Tamen il furnisas bona motivo por lua konduto. Pose, en la manjo-chambro, sequas long expliko pri temi esotera. La yuna gespozi admiras la sereneso dil adepti di ca antiqua kulto opoze al transpaso di un de li. Pose, li promenadas en foresto e renkontras stranja persono. Plu tarde, li retrovenas al chambro di lia onklulo qua volas dicar importante kozi a li. Pro ke il indijas forteso, il instigas sua nevulo lektar kayero redaktita da il. Il informesas pri la renkontro di lua onklulo kun la futura Napoléon III e pri la preparo dil eskapo sucesoza da ca princo de lua karcero.]

Ed a mea astonegat okuli, ca energioza viro, ekirante ilua paperuyo, prizentis la nasko-akto di Lysiane e la atesto pri mariajo celebrata dum la 28ma di oktobro 1845 – dokumenti semblante autentika e stampita da la municipala domo di Leffrinkouke (distrikto di Dunkerque) en la departemento Nord !

Pro ke stuporigita, me regardis ta oficala papi qui spozigis me, sen mea konoco, lua filiino, mea « bopatro » ridetante malicoze, konsentis informar me :

-La municipala domo e la kirko di Leffrinkouke nihiligesis da tempesto qua enterigis oli sub la sablo dil duni...Ne questionez me pri co...Ne plue kam vu, Lysiane e me nulatempe iris a ca loko di Flandria !

On frapis an la pordo :

-Kuzi... se vi bonvolas lo... invitis Philippe.

CHAPITRO XV

Kande, preirinta da Philippe, ni eniris la chambro di onklulo Louis, ni vidis ke ol plenesis per homi. Hermance, sidis addextre de la lito ube repozis la mortanto.

La vizajo di ilco ja aquirabis ta sereneso di qua la majestozeso aparas sur la facio di ti qui departis kun anno quieta por prizentar su koram la Suprega Judiciano.

Lua okuli, tamen, duris esar vivanta, e regardis vers la lumoza fenestro di bela somerala jorno.

Cirkum ilu, sen videbla ordino, stacis la Patri vestizita per blanka robo.

Esis hike la tota kolegio druidal, a qua, me savis lo erste plu tarde, la avulo jus konfesabis su. Il ricevabis da singlu la suprega absolvo.

Dop ni, la olda Henri, lu anke, enirabis havante nuda pedi, pro ke lu versimile judikis ke lua dika boteti sordida esis nedecanta.

La etoso esis stranja, onu ne povis dicar funerala, admaxime ol esis grava, mem rekolecanta, quale en la kirko lor la solen instantly dil kantiko « Pater ».

On sentis prefere la deziro honorizar old amiko kam l'angoro vidar ilu departar porsempre.

Mea spozino dicis a me plu tarde ke el komprenabis tainstante la valoro dil titulo « Sereneso » quan havis la druidi di Perrière.

La regardo dil oldulo iris a ni la tri personi qui esis la lasta homi

enirinta e konstatis ke ti omna quin
lu volis prezenta lor lua last instanti
kom vivanto esis ibe, fine, judikante
ke lo esis bona tale, felica rideto
aparis sur lua vaxea vizajo.

Henri, lu dicis,...venez adhike...

Ni deviaceskis por lasar
proximeskar la modesta kompanulo
dil onklo.

Vidante signo, il inklinis su...tote
proxime...tote proxime...e recevis,
de boko ad orelo, ula suprega
konfeso probable, nam, dum
ristaceskar, il facis suafoye, super
lua kara « mayoro » la sakra signo
dil Pardono, segun druidala

maniero : la Kruco e la Tri Cirkli.
Pose il divenis nemovanta an la
litokapo. Invitata per regardo, me
proximeskis meafoye. Onklulo Louis
questionis me :

-Ka tu lektis ?

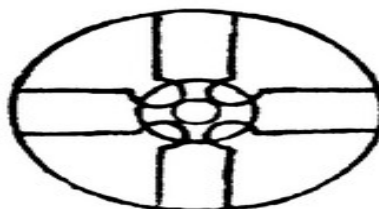
-Yes mea onklo ! Me tre prizas la
honorumo, voluntez kredar lo, quan
vu grantas a me per konfidar a me
ca sekretajo historial.

-Olta e mult altri, kontenata en
kayeri – quin tu forportos -...Nun,
me havas prego por tu...por vi
amba...

(Duro sequos) *Tradukita de libro redaktita da* Paul Bouchet – *Inter-Kelta Arkidruido*

LA FRANCA REVOLUCIONO

MCLXXXIV

118⁵4

Hike esas la barilo dil inferno e yen la muro dil farm-impostisti,qua cirkumas la urbo quaze un ek intersequantas zoni, quon olu destruktos, quande olu extensos.

Poka domi havas plu kam 3 etaji, oli havas rurala aspekto en la preurbo.

Quale quieta esas la stradi sen automobili !

Malgre to, onu sentas quaze minaco en la aero, cise e transe formas su grupi, onu diskutas kun animeso. Paris esas quieta ma

ica quieteso preiras sturmo

Unesme ni mustas trovar lojeyo maxim modesta posible,ma domicilio necesas por konfirmar su al regulo. Ni serchez an la

riviero Seine

6

Atencez Camille...la gardeno esas plena de spioneri !

To esas Camille Desmoulins, me rikonocis il segun lua portreti.

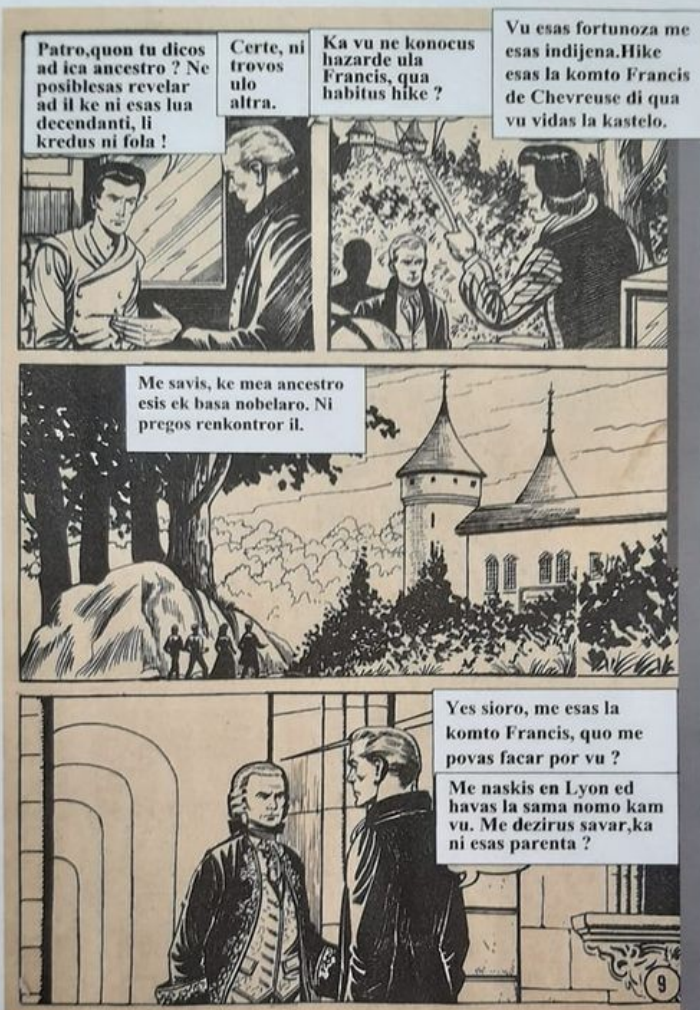
Me filmifis lua mimado danke la kamero celita sub mea kravato.

Il esis un ek l'unesmi, qui priskribis la principi dil revoluciono, qua poste gilotinagis il !

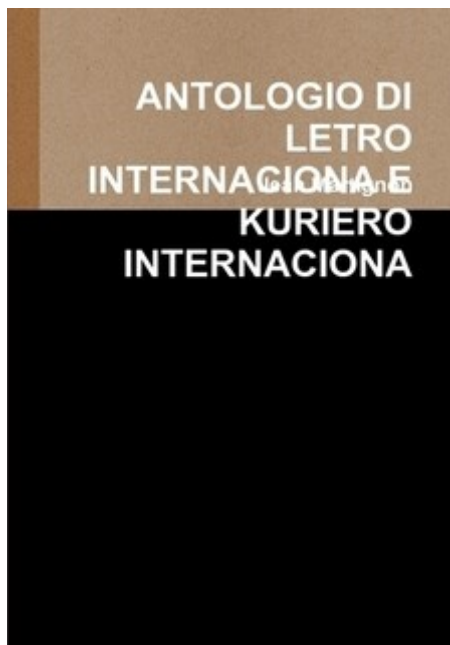
Ante ke ni spektos la eventaji, qui duktis ni adhike, ni havas la tempo por inquestar pri nia ancestro ; Il naskis en Chevreuse en 1750...lore onu poke translojis, ni videz, ka il ankore habitas ibe !

Ni vehez per fiakro...He fiakristo, ad Chevreuse !

Ica libro prizentas l'antologio dil revui "Letro Internaciona" e "Kuriero Internaciona". La lasta revuo remplasis l'unesma. Amba revui esas redaktita od redaktata tote en l'auxiliara linguo Ido da Jean Martignon, Francia.

Interesiva loko por nova verki literatural en Ido esas la pagino :
<http://www.ido.li/>

BLOGI

Listo segun alfabetal ordino :

Alciono

<http://alciono.blogspot.com/>

Antonio Martinez

<http://haikuido.blogspot.com/>

Bebson Hochfeld

[http:// www.ipernity.com/home/bebson](http://www.ipernity.com/home/bebson)

Jean Martignon

<http://royalist-ido.blogspot.com/>

Jose Cossio

<http://www.ipernity.com/home/idosonora>

Lenadi Mucina

<http://linguoido.ning.com/profiles/blog/list?user=orgrx1gw80gmh>

Parolez Ido

<http://linguoido.ning.com/profiles/blog/list>

Thomas Schmidt
<http://www.ipernity.com/home/93650>

Tiberio Madonna

<http://lingletr.blogspot.com/>

Forsan ica listo ne esas exhaustiva e se altra Idisti redaktas blogo, li voluntes informar me pri co, por ke me publikigez la retala adresado di lia blogo.

«FACEBOOK»-I

Mea propra «facebook» esas Jean Martignon
:<http://www.facebook.com/profile.php?id=100000602493096>

Existas anke (inter altri)

Idisti

Bebson Hochfeld

Interlinguo (Linguo Internaciona di la Delegaciono)

Ido-Germania

Ido-Bigoteso

REVUI e LIBRI

Altra revueti kam KURIERO INTERNACIONA esas la precipua revuo di nia movado PROGRESO e la revueto dil Germana Ido-Societo nome IDO-SALUTO.

Editorio Krayono qua publikigis ne longatempe ante nun la prestiĝoza interretala revuo ADAVANE ! kontenas anke komenco di libraro virtuala kun kelka Idala libri enretigita ye la sequanta adresado <www.publikaji.tk>.

Ultre lo, on povas lektar interretala edituro di KURIERO INTERNACIONA qua havas un trimestro tardeso kompare a la surpapera edituro che la suba interretala loko :

<http://www.kuriero.internaciona.ido.li>.

Esas mencioninda ke la forumo <idoespanyol> kontenas fako pri arkivi ube on povas trovar altra libri di nia literaturo en nia linguo. La ULI havas simile reto-pagino kun virtuala biblioteko. Ol povas trovesar ye la suba adresado :

<<http://www.literaturo.ido.li/>>

VIDEO-KONFERO : Por vidar ed askoltar Idisti singlasemane :

<https://meet.jit.si/KonferoporIdistaro>

KONTENAJO

Vorta dal redaktero	01
Listo de utila vorti.....	02
Ivain o la kavaliero kun leono.....	09
La misterioza portali e stelipordi dil antiqua mondo.....	11
Irania : on trovis kromizita stalo evanta de yarmilo.....	18
Kambodja : brava rato.....	19
Enigmato historial.....	20
Tao-Te-King.....	21
Sioro Vento e Siorino Pluvo.....	22
Nia poeziala angulo.....	24
L'Iliado da Homeros.....	25
Til Strigospegulo.....	27
Quale sinioro feudal vivis en sua kastelo.....	29
Prilingua vidpunto.....	30
La biblo dil tapetifisto di Bayeux.....	31
Paris : la paseyo Brady ante la koronaviruso.....	33
La misterio dil obliviata vilajeto.....	35
La Franca revoluciono (tradukita da Robert Pontnau).....	37
Informi diversa.....	41

